

Kmet, delavec in obrtnik
naj bodo narodu vodniki!

Izšaje vsako sredo.
Naročnina:
za celo leto Din 50—
za pol leta „ 15—
za inozemstvo
za celo leto Din 50—
Inserati po tarifi: Pis-
menim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Nebrankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetški list

Glasiło „Zveze slovenskega kmetškega ljudstva“.

Vsako uživa vse sadove
svojega dela in marljivosti!

Rokopisni list ne vra-
čajo. Plača in toži
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici Štev. 7. — Telefon
inter. št. 506. — Račun
pri pošti: čukovcem za-
vodu št. 11.568.

Iz Radičeve torbe.

Kdor hoče razdražiti psa, mu pokaže »rogovilico«. Španski biko-borci dražijo biko z rdečimi plah-tami. Če hočeš, da se razčepri pu-ran, mu pokaži rdečo čunjo. Kdor pa hoče razjeziti slovenske demo-krate in klerikalce, naj jim pokaže Radičev torbo.

Radičeva torba je jako obsežna. V njej je dovolj prostora za celo Slovenijo. Poslanec Pucelj je to pravočasno zapazil in ker je pame-ten človek, si je v Radičevi torbi zagotovil prav lep prostorček. Za-kaj pa naj bi se drenjal in prerival tam, kjer nič ni? Iz Radičeve tor-be je izvlekel posl. Pucelj že lepe krajcarje za Slovenijo in če bo še dolgo sedel v Radičevi torbi, jih bo šel!

Po uradnih podatkih, ki jih je prejel na svojo prošnjo poslanec Pucelj od delegacije ministrstva finan v Ljubljani, je vrgla Radi-čeva torba Slovincem zaenkrat sledeče ugodnosti:

»1. Hišna najmarina v Ljubljani. — Celokupna obremenitev Ljub-ljane po tem davku t. j. osnovni davek in edinstveni prirez (prej 60, sedaj 70%) vanredni prirez (30%) pade od 4.4 milij. na 2.8 milij. Din, torej z 1.6 milij. ali 36.4% sedanje svote. Te številke pa označujejo samo direktno znižanje; ako se pa upošteva še indirektno, ki bo sle-dilo iz tega, da bo radi zmanjšane-ga hišnega davka tudi odmerni podlaga invalidskega davka in ko-morskega prireza sorazmerno manjša, je rezultat še mnogo po-volnejši.

Da se pozna efekt na občinskih dokladah, se razume samo po sebi.

2. Invalidski davek in komorski prirez. S končnimi številkami, ka-kor ad 1.) Vam ne moremo postre-či, ker bi morali dati vse odmere, pri katerih je vpoštevana tudi do-hodnina, individualno preračunati; takega obsežnega dela pa ravno se-daj ob koncu leta svojim organom ne moremo naprtiti. Stavimo Vam

pa na razpolago sledeče konkretne primere, ki bodo v Vaše svrhe — upamo — tudi zadoščali:

a) Mizarski mojster A, ki dela z 1 pomočnikom, bi imel 1926 pred-pisane pridobnine 10 Din, dohod-nine pa 198.25 Din (oboje brez pri-bitkov), bi moral plačati za to leto 124 Din inv. davka in 62 Din ko-morske doklade — po novih določ-bah (t. j. izločivši dohodnino) bo plačal le 12 Din inv. davka in 6 ko-morske doklade.

b) Pri trgovcu in hišnem posest-niku s pridobnino 360 Din, dohod-nino 2349.25 Din, najmarino 240 Din se ceteris paribus zniža inva-lidski davek od 2380 na 378, ko-morska doklada pa od 1190 na 189 dinarjev.

c) Tretji primer: zemljarina 40, razredarina 3, dohodnina 390.25 Din (vse brez pribitkov); efekt: invalidski davek 48 mesto 174 Din, komorska doklada pa 24 mesto 87 dinarjev!

d) Četrti primer: zemljarina 8, razredarina 3, dohodnina 176.50 Din (vse brez pribitkov); efekt: in-validski davek 12 mesto 74, kom. doklada 6 mesto 37 Din.

e) Peti primer: zemljarina 20, dohodnina 244.50 Din (brez odbit-kov); efekt: invalidski davek 12 mesto 124, komorska doklada 6 mesto 62 Din.

Iz tega je razvidno, da gre za prav znatno razbremenitev dohod-ninskih zavezancev, ki je naravno tem večja, čim višja je obremenitev po dohodnini.

Te olajšave pojdejo v milijone, v prave milijone dinarjev, ki jih je pritresel poslanec Pucelj iz Radi-čeve torbe na Slovenijo.

Sedaj naj pa streseta še dr. Ko-rošec in dr. Žerjav vsak svoj koš nad Slovenijo, da bo videl ves slo-venski svet, kako lete iz klerikal-nega koša nad Slovenijo otrobi, iz Žerjavovega znani cekini, iz Radi-čeve torbe pa stresamo mi prave dinarje!

»socijalni« zavodi samo tistim strankarskim ljubljencem, ki ima-jo pri njih dobre službe. Pri nas je v teh zavodih največ Žerjavovih demokratov, nekaj njim podložnih takozvanih »socijalistov« in kleri-kalcev. Volitev v »Delavsko zbor-nico«, se bodo udeležili klerikalci, ki upajo celo na zmago, nadalje demokrati, katerim so zlezli pod frak takoimenovani narodni »soci-jalisti« (žalostna jim je majka!) in mednarodni »socijalisti« vseh barv in baž. Naši somišljeniki, ki imajo volilno pravico v »Delavsko zbor-nico«, ne morejo glasovati za nobe-no teh strank in organizacij. Pač pa bodo vsi naši tovariši in somiš-ljeniki glasovali za kandidatno li-sto, ki jo je vložila »Slovenska de-lavska zveza« pod imenom »Lista slovenskega kmečko-delavskega ljudstva« in katere nosilec sta za Kranjsko tov. inženir M. Debelak v Ljubljani, za Štajersko pa tov. Ivan Klemen, železniški ključav-ničar v Studencih pri Mariboru. Tovariši! Potrudite se vsi in to de-lavei, kakor tudi tisti naši pristaši, ki imate zaposljeno delavstvo v svojih podjetjih in obrti, da bodo naši somišljeniki in tovariši glasov-alsi samo in edino le za kandidat-no listo »Slovenskega kmečko-delavskega ljudstva«.

Glasovnice se že razpošiljajo na opravičene volilce. Pazite, da Vam jih ne odnesejo tuji agitatorji, ki bi jih vporabili proti Vaši volji. Glasovnice pošljite na naslov tov. Milana Mravlje, Ljubljana, Kolo-dvorska ulica št. 7., Štajerci pa na tov. Jakoba Škrabar, tajnik »Z. S. K. L.« v Mariboru, »Narodni dom«, I. nadstropje.

Naše somišljenike vljudo pro-simo, da se za te volitve zanimajo!

Kandidatna lista

za »Delavsko zbornico«, v katero se vrše volitve od 2. do 7. februarja 1926. To listo je vložila »Slovenska delavska zveza« v Ljubljani kot listo »Slovenskega kmet-sko-delavskega ljudstva«. Lista se glasi:

Milutin Debelak, inženir, Ljubljana; Ivan Klemen, žel. del., Maribor; Ivan Mravlje, geometer, Ljubljana; Alojz Dov-

TEDENSKI KOLEDAR.

Dnevi:

- 17. januarja: nedelja: Anton pušč.
- 18. januarja: ponedeljek: Priska.
- 19. januarja: torek: Kanut.
- 20. januarja: sredo: Boštjan.
- 21. januarja: četrtek: Neža.
- 22. januarja: petek: Vincenc.
- 23. januarja: sobota: Mar. por.

Sejmi:

- 17. januarja: Kostanjevica, Želez-niki, Brezovica, Cerklje, Do-brepolje v Vidmu, Kapele pri Brežicah, Petrovče.
- 19. januarja: Novo mesto.
- 20. januarja: Kamnik, Dovje, Ko-čevje, Sv. Andraž pri Ptuj, Sv. Mohor, Buče.
- 21. Gradac, Videm, Višnjagora, Teharje.
- 22. januarja: Sodražica, Št. Ilj, Mozirje.

jak. tov. del., Ljubljana; Janko Bukovec, tajnik ZSKL, Ljubljana; Alojz Lutz, žel. del., Maribor; Valentin Hribar, rudar, Št. Janž; Matevž Kušar, rudar, Trbovlje; Ivan Marolt, pek. pom., Vel. Lašče; Martin Kovačič, čevlj. pom., Ljubno; Leop. Oblak, del., Laško; Alojz Gorišek, mizar, Jurklo-ster; Karl Slak, pek. pom., Trebnje; Miro-slav Mikložič, želez., Pragersko; Edvard Dovečar, želez., Maribor; Tomaž Tomažič, žel. del., Maribor; Franc Meke, briv. pom., Trbovlje; Franc Šorn rudar, Loke; Ivan Prelogar, rudar, Št. Janž; Viktor Novak, podobar, Vn. Gorice; Jože Breznik, žel. pisar, Maribor; Ivan Keček, mizar, Mari-bor; Franc Sušteršič, žel. del., Maribor; Ivan Novak, strojnik, Begunje; Jakob Škrabar, tajnik ZSKL, Maribor; Franc Hostnik, les. del., Godešič; Ignacij Lisac, kraj. pom., Trbovlje; Franc Pušnik, paz-nik, Laško; Karol Hočevar, pisarna, Vel. Lašče; Miroslav Kramberger, mes. pom., Smarjeta ob Paki; Anton Radi, mizar, Ma-ribor; Fridrik Šauperl, Maribor; Franc Ule, rudar, Trbovlje; Josip Novak, žel. del., Maribor; Josip Klopčič, rudar, Trbovlje; Janez Teropšič, voznik Kostanjevica; Franc Lešnik, žel. del., Maribor; Martin Trnšak, mizar, Rog. Slatina; Leopold Suln, rudar, Trbovlje; Franc Kristl, čevlj. pom., Maribor; Janez Bercko, delavec, Škofja Loka; Martin Pevec, žel. del., Mari-bor; Jurij Sagadin, žel. del., Maribor; Franc Marvar, briv. pom., Trbovlje; Jakob Lazanski, voznik, Kostanjevica; Karlo Cverle, rud. del., Laško; Ivan Frelj, les. del., Stari dvor; Avgust Pečecnik, žel. del., Pragersko; Emanuel Rebernik, mes. pom., Stari trg; Stefan Bertot, žel. del., Maribor. Razun tega je še 50 namestnikov.

Volitve v „Delavsko zbornico“.

Vsem pristašem SRS in SKS v Sloveniji!

Od dne 2. do dne 7. februarja se vrše volitve v »Delavsko zbor-nico« in naši nasprotniki so raz-vili med delavstvom in sploh med tistimi, ki so primorani biti za-varovani za slučaj bolezni, veliko agitacijo. Vse te »socijalne« in-stitucije niso vredne počenega gro-

ša ne za naše delavstvo ne za delodajalce. Vsi ti zavodi, kakor okrožni uradi za zavarovanje de-lavstva, delavska zbornica itd. ni-so nič drugega kakor birokratične sekature za delavstvo in za obrtni-ke ter jih bo treba enkrat temelji-to »preluftati«. V dobrobit so ti

Šparanje in državni proračun.

Potreba štednje.

Težko gospodarsko stanje v celi državi, posebno med kmečkimi, obrtnimi in trgovskimi stanovi je prisililo končno tudi ljudi takega prepričanja, ki doslej to niso znali, da je treba pričeti šparati. Ob kon-cu vojske in pričetku naše nove dr-žave je vse samo tekmovalo, kaj

nam je potrebno, a ne kako bomo dosegli in vzdrževali. Ideja za ide-jo je hitela kaj nam je na tem in onem polju potrebno, nihče pa se ni vprašal, če bomo vse to tudi mo-gli vzdrževati in plačevati. Tako se je ustanovilo zlasti vse polno novih uradov in povečalo starih. Politič-ne strankarske borbe so črpale največji del stroškov in tako smo

se ob prvih početkih gospodarske krize znašli v zelo težavnem položaju. Dasi tvorijo direktni davki v našem državnem proračunu samo 12% vseh državnih dohodkov, vendar so nas že doslej tako izčrpali, da dosedanjega obdavčenja v bodoče več ne prenesemo. Ne samo mi Slovenci, nego tudi Hrvatje in zlasti Vojvodinci, ki so med vsemi v državi najhujše obremenjeni. Ni ob takem razpoloženju težko razumeti tendenco, ki se je pojavila povsod in teži za tem, da se prične v državnem gospodarstvu z najstrožjim šparanjem. To je spoznala tudi vlada, ki je prvotno sestavljen državni proračun v znesku okrog 20 milijard znižala na 12.900.000.000 dinarjev. In ko je bil ta — že sicer kruto obsekani proračun — predložen narodni skupščini, je bilo mišljenje v vseh poslanskih klubih soglasno, da ga v tej višini ni mogoče sprejeti. In na prvi seji v finančnem odboru so poslanci vladine večine tekmovali s celokupno opozicijo v tem, koliko bo treba črtati. Eden je bil glasnejši in odločnejši od drugega in soglasno izrečeno mišljenje vseh govornikov je bilo, da je treba črtati iz predloženega proračuna najmanj 4 do pet milijard. Jaz takrat proračuna še nisem poznal v detajlu, vendar se mi je to korajžno postavljanje številke zdelo prekorajžno in lehkomiselno. K debati se nisem javil, pač pa sem to pokazal v klubu in zlasti g. št. Radiću. Opozicija in štirje člani vladine večine so bili soglasni v tem, da je treba zlasti šparati pri prevelikem številu državnih uslužbencev in pa investicijah.

Kako se sestavlja proračun?

Zdaj ko je ta proračun komaj prišel v razpravo v sekcijo finančnega odbora, ko se je komaj za nekoliko milijonov šparanja sprovedlo, pa vpijejo trobila tistih gospodov, ki so to — morda samo iz demagogije — predlagali in zahtevali, da to ne gre in da tako ne sme biti. Godijo se celo hujše stvari. Čitam v slovenskem dnevniku, ki se je trudil, do zadnjega časa biti pošten, da dolguje država cestam v Sloveniji 100.000.000 Din — dasi bi lahko dobil na Gradbeni direkciji pojasnilo, da znaša ta dolg svoto 9.600.000 Din. Ali pa me vpraša gospod z akademsko naobrazbo: »Ste dobili ta teden našo prošnjo?« »Sem!« — odgovarjam in nadaljujem: »Ali bo prišla v proračun?« — Iz tega mi je jasno, da je v celi Sloveniji komaj nekaj desetlin, ki vedo kaj je proračun in kako se sestavlja, zato naj mi ti redko sejani ne zamerijo, če drugim obrazložim, kako se sestavlja naš letni državni proračun.

Vsako ministrstvo zahteva od svojih podrejenih uradov po pokrajinah, da jim vsaj do konca meseca julija določenih zahtev in predlogov za bodoče proračunsko leto. V ministrstvu to potem pregledajo, uredijo in izvršijo prvo brisanje. Ko je to gotovo, pretresa se v ministrskem svetu. Tu čuje finančni minister celokupne številke posameznih resorov, ugotavlja prihode in izdela tako pravo Pro-

krustovo posteljo. S številko dohodkov se krajšajo izdatki. Običajno nesistematično, nego ali politično ali pa kdo je energičnejši v obrambi. Prične ponovno brisanje, nova pogajanja. Pojavi se kaj nepričakovanega v vnanji ali notranji politiki, ali novi izdatki, ali izpadek že predvidenih dohodkov in že zopet je novo popravljanje tukaj. Potem pride še vse v posebno čistilišče bugetornega odeljenja v ministrstvu financ. Tu so najneizprosni. Načelniki ministrstev branijo tu svoje postavke ali tudi tukaj zopet tako, kakor so jim bili že pri srcu. Rezultat je razumljiv. In tako obdelan in obsekan proračun dobimo v roke mi člani finančnega odbora, ki smo sklenili soglasno, da bomo šparali do skrajnosti in brisali od trinaestih milijard vsaj tretjino. Tudi tu branijo ministri in načelniki svoje proračune, bolj ali slabše, največkrat pa po gori povedanem načinu. Opozicije pa je že strah prvotne demagogije. Že trobijo umik in v Sloveniji bo letos — po koledarju — vsega kriv Pucelj, tudi če n. pr. ne bo sena, kar se pa še sedaj za enkrat ne ve.

Kako izgleda letošnji?

K gorenjim napakam se pridružijo še druge. Imamo poslance n. pr. iz Uzič, ki ne poznajo prilik v Pirotu. Kdo mu bo zameril, če ne more razumeti potreb Brodarjevega okraja ali pa obratno? Kdo bo nadalje zameril Srbom, če so se v stoletih navadili vladati v svoji državi, za katero so toliko krvi prelili, in nas ne vpoštevajo, kakor to naše resnične potrebe zahtevajo, če mi navadno samo zabavljamo, ne vselej po potrebi, nego večinoma po modi in razpoloženju? In če smo dokazali do danes toliko nedoslednih napak? In če je naša kritika samo zato tako glasna, da izpodrinemo tekmece, pa sami sedemo na to mesto in podpiramo stari sistem dalje. Kdo bo popuščal in vsem enako pravičen, če so tukaj na razpolago drugi, ki bi hegemonijo radi podprli za perišče vladine moči? In tako je še marsikaj tukaj. N. pr. letošnji proračun ministrstva javnih del je bil prvotno sestavljen v znesku ene milijarde in stošestdeset milijonov. Če bi bilo dovolj denarja zanj in ga ne bi nič brisali, bi bilo vse zadovoljno, razun opozicije, ki ne sme nikoli biti zadovoljna. Ali šel je po gori pisani trnjevi poti. Obsekan in okleščen od milijarde stošestdeset milijonov na 450 milijonov je prišel k nam v finančni odbor, kjer ga čakamo s sekirami, žagami, noži in rezilniki... Gospod, ki me je vprašal po Novem letu, če bo njihova potrebščina prišla v državni proračun, ne vé in z njim še marsikdo ne, da pravi član 113. Ustave: Narodna Skupščina ne može predložene partije oveličati, a može jih smanjevati i izostaviti. Naloga nam je odmerjena, parola štednje je tu in razumljivo je pametnemu človeku, kako potem tak proračun izgleda. Na mene so napravili tak-le vtis: Umetnik je izdelal velik kip in ga je oddal na železnico. Ugotovili pa so tu, da je kip prevelik in pretežak, da bi

ga v tej formi spravili naprej. Če bi poklicali umetnika, bi najbrže v ozadju izdolbel nepotrebno maso in tako kip olajšal ali bi ga celo razpolovil na mestu brez škode, drugače pa bi se ga ne dotikal, ker ima interes, da kip ostane kip. Z našim proračunom se po teh načelih ne postopa, nego gre vse tako, kakor bi kip prepustili navadnim delavcem, da ga olajšajo. Ti pa bi najpoprej odbili glavo, roke, rame in v vse važnejše geste in gube in bi kip ne bil več kip. Zlasti proračun ministrstva javnih del je name napravil tak vtis. Naša naloga v zmislu čl. 113. ustave pa je, da tu najprej brišemo in klestimo, ker moramo zmanjšati po zahtevah opozicije najmanj 4—5 milijard.

Dosedanje delo.

Do sedaj smo v sekciji finančnega odbora začeli najpoprej socialno politiko. Tu smo dosegli nekoliko milijonov šparanja. In sicer tam, kjer se to more. Uradnikov in uradnic je preveč in smo nekaj mest brisali. Kaj pa se je zgodilo? Tisti farizeji iz opozicije, ki so prej in sicer prvi vpili, da je treba uštediti do pet milijard, so za zdaj zavpili: zoper socialno politiko so ali pa: proti uradnikom nastopajo. Brisali smo nekaj služiteljskih mest pri zaščiti mladine, in sicer zato, ker sem n. pr. izprevidel, da v Sloveniji tak zavod izhaja s štirimi močmi, v Srbiji pa jih ponekod potrebuje 11, pa so že zavpili: glejte jih: sirotino deco mečejo na cesto. Ponekod so si silne svote postavili za kurjavo, razsvetljavo, pisarniške potrebščine, novo pohištvo, drugod manjše, pa smo one večje zjednačili z onimi manjšimi, že vpijejo: proti naši pokrajini so, mrzijo nas itd. Mogoče pa je, da se zgodi kje tudi kakšna krivica, kakor prispodoba o kipu, zlasti ker nam v centrali ne vedo dosti povedati o razmerah v pokrajinah. In potem je še le vpitje pri tistih, ki so zahtevali šparanje — menda edino zato — da bi tudi vpili, če bi jih ne ubogali.

Pri ministrstvu zdravja smo odkrili pravi monstrum naše notranje uprave. In sicer dvakratno drugo instanco tega ministrstva po pokrajinah. N. pr. ministrstvo za železnice, za javna dela in za pošto ima svoje direkcije, kakor so bile v starih oblastih in nimajo nič skupnega z velikimi župani. Med tem ko imajo min. prosvete, trgovine in obrti, kmetijstva itd. svoja odeljenja pri velikih županih, da je časih notranji minister pravzaprav pravi minister vseh dolgi naštetih resorov, če je g. veliki župan ustvarjen po pravi volji vladajoče partije. Pri malem ministrstvu zdravja pa smo odkrili v proračunu tretje. To ministrstvo ima dvojne druge instance: ima svoj inspektorat, kakor direkcije gori navedene in ima svoje referente pri velikih županih, kakor doli navedena ministrstva. Večinoma so ti gospodje šefi vsi v generalnem činu I./III. in če to grajamo, zmanjšujemo, če to dvojno drago upravno službo stiskamo, že vpijejo: proti zdravju so! Ponekod imajo zdravniki posebne honorarje, poleg teh pa še konje jim je država

vzdrževala. Brišemo to in že vpijejo, da siromakom ne privoščimo zdravniške pomoči. V Sloveniji so bolnice najboljše urejene in pa bolniška oskrba najcenejša. Če zahtevamo tak red drugod, že se oglasi posamezni nergač in predbaciva, da smo proti Srbom.

Največjo podlago za prispodobo o kipu je tvorilo ministrstvo za javna dela. Tu je pri delu okoli budžeta zlasti Slovenija mnogo utrpela. Ali samo na enem mestu. Brisala se je pristojbina, ki je predvidevala 22½ milijona dinarjev in sicer 9.600.000 Din za triletni zaostali dolg okrajnim cestnim odborom in zastopom in pa prispevek za letošnje vzdrževanje. Jaz sem na konferenci vladine večine storil v polni meri svojo dolžnost. Tudi »Slovenčev« gospodi je to znano. Na seji pa sem pred dnevnim redom podal izjavo, da bi ne mogel sodelovati pri tem proračunu, če se ta krivica Sloveniji ne popravi, na kar je izjavil g. minister javnih del in zastopnik ministra financ Nikola Uzunović, da bo napel vse možnosti, da se mojim opravičenim zahtevam ustreže in da greške popravi. »Slovenec« pa je prinesel tri kolone poročila za tri besede dr. Kulovec, ki ga nihče ni poslušal in ne razumel, vse pa tendenčno tako, kakor bi se jaz pravzaprav boril za to, da bo Slovenija oškodovana. Takšno postopanje vzbuja vtis neresnosti in silno kvari uspehe. Toda Slovenci radi bero take stvari in zato se jim servirajo. Pa je še druga neresna stran prikazana pri tem proračunu. Če je res, da smo prikrajšani pri brisanju gorenje partije za bivše avtonomne ceste, pa ni res, de je to slučaj pri državnih cestah. Na te odpade 8½ milijona dinarjev, škoda, da ni več državnih cest in manj avtonomnih, cestarjev pa imamo v Sloveniji skoro toliko, kakor vsa ostala država... Cela Srbija jih ima 60, Slovenija desetkrat toliko. In je še dosti stvari, ki se ne dajo braniti in je zato naše stališče še težje. Ko sem se v konferenci vladine večine boril za naše avtonomne ceste s tem, da sem jim iznesel bivše deželne doklade 60, odnosno 70, odnosno 75%, ki so jih bivši deželni zbori uporabljali za naše ceste, so mi radikalni odgovorili, da je bilo čas te doklade devetnajstega leta odvojiti in obdržati doma ali pa povedati, da ne mislimo v novi državi plačevati davkov, pa bi bili gospodu Korošcu odgovorili drugače. Zato bi bilo v interesu »Slovenca« in »Jutra«, če bi te stvari poročali tako, kakor so jih zagrešili, ne pa da sedaj kažejo na one, ki so to stanje našli.

V pondeljek bomo nadaljevali razpravo o zdravju in sicer higijensko odeljenje, to so oddelki g. nac. Štamparja, potem pa pride na vrsto pošta in vse redom. Do 1. februarja mora po zakonu ves pretres v finančnem odboru biti gotov. Seje bodo dopoldan in popoldan. Mi bomo štednjo nadaljevali, ne glede na vpitje tistih, ki bi tudi vpili v nasprotnem slučaju. Javnost pa naj bo previdna in naj poročila sodi po željah njihovih očetov.

Radić o državnem proračunu.

V svojem glasilu »Domu« z dne 7. t. m. je napisal minister Radić daljši članek o državnem proračunu zlasti z ozirom na varčevanje v državni upravi. Iz Radićevega članka posnemamo sledeče odstavke:

»Najprej je treba ugotoviti, če je proračun, kakor ga je predložil finančni minister, resen. Ali res lahko računamo z dohodki v znesku 13 milijard dinarjev, ali pa bodo dohodki za 2—3 milijarde manjši? Od mnogih preizkušenih članov finančnega odbora sem slišal, da nimajo nobenih podatkov, na katerih podlagi, bi se dalo dokazati, da je cenitev finančnega ministra resna, pač pa govori mnogo okolnosti za nasprotno trditev. Če pa je temu tako, moramo izdatke znižati.

Prvo, kar je potrebno, je varnostna pogodba z Italijo. Mi bomo pač oboroževanje za obrambo izvršili, toda mnogo mirnejše in bolj počasi. To bi nam omogočilo znižati vojni proračun za več milijard.

Ministru za vnanje zadeve bi jaz žrtal ves dispozičniški fond. Demokratična diplomacija ne potrebuje tajnih fondov, ker omogočajo največje zlorabe. Tudi naši diplomatski zastopniki so silno visoko plačani, naravnost nesmiselno. Naš poslanik v Londonu ima 400 angleških funtov mesečno, to je desetkrat toliko kakor dobiva minister mesečno! Pisar tretjega raz-

reda (nižji uradnik, op. ur.) prejema mesečno 90 funtov ali trikrat toliko kakor minister. Naši dijaki prejemajo na Angleškem po 20 funtov mesečne štipendije, jaz sem s svojo ženo vred živel v Londonu dostojno s 30 funti mesečno. Ravno tako visoko so plačani naši konzuli, čeprav se v naših konzulatih malo in slabo dela. Hrvatov in Slovencev v konzularni službi skoro ni. Proračun ministra za vnanje zadeve znaša 180 milijonov dinarjev, a da se znižati na polovico.

Mnogo bi se dalo prihraniti tudi v ministrstvu za notranje zadeve. Število orožnikov se da znižati za polovico. Danes jih imamo 22 tisoč. Toliko orožnikov je imela bivša Avstrija, ki pa je imela 50 milijonov prebivalcev.

Prihraniti se da marsikaj tudi pri pokojninah. Za delo sposobni uradniki naj delajo, ne pa da uživajo pokojnino. Ni pravilno, da računamo vojna leta kot dvojna. Ministri skoro nimamo drugega dela kakor da podpisujemo uradniška napredovanja in smo bolj ministri birokracije kakor pa ministri države.

Taki so Radićevi nazori o državnem gospodarstvu. Da svojih nazorov ne more takoj uveljaviti, ni njegova krivda. Treba bo še dolgega boja, predno bodo Radićevi načrti postali resnica. Kmetie pa iz povedanega lahko spoznajo, kdo je njihov pravi prijatelj.

Pozor pred političnimi špekulanti.

Potrebno je od časa do časa ponoviti važen nauk, da se politika ne sme delati iz koristoljublja posrednih oseb, katere je volja naroda postavila na vodilna mesta. Pri mladih strankah — in mi smo mlada stranka — se take stvari redno sploh ne dogajajo. Ko pa stranka pride v leta in v vedno boljše položaje, tedaj se približuje isti in vsiljuje v ospredje marsikdo iz čisto osebnih dobičkarskih namenov, ker misli, da se da v politiki brez dela in truda zelo dobro živeti, posebno še tedaj, če človek nima ravno najbolj nežne vesti.

Ako se ozremo samo na našo stranko in razmišljamo o razlogih njenega postanka ter s tem v zvezi njenih nalogah, tedaj moremo kratko reči, da hoče naša stranka kmetskemu ljudstvu, kmetom, obrtnikom in delavcem priboriti v državi popolno enakopravnost. Borimo se za prosveto kmetskega ljudstva, da bo samo v stanu braniti svoje pravice in v tem pogledu ne bo odvisno od kakerega koli nekmetskega stanu. Kmet naj se čuti človeka najmanj istotoliko vrednega, kakor so ljudje iz katerekoli drugega stanu: k tej zavesti ga hoče vzbuditi naša stranka. Ob enem pa se borimo že sedaj, ko je kmetška stanovska zavest še slabo probujena, proti nekmetskimi strankam za kmetove koristi o priliki sklenjanja državnega proračuna, raznih drugih zakonov itd. Vzbuditi 90% prebi-

valstva v državi k spoštovanju samega sebe in to množico povzdigniti k blagostanju in zadovoljstvu, to je naloga našega pokreta.

Kdor hoče z nami opravljati to težko nalogo, ne sme biti sebičen. Mnogo ljubezni do bližnjega sploh, a posebno do kmeta, obrtnika in delavca je treba, ako hočeš stopiti v naše vrste. Čim več take ljubezni boš imel in čim manje sebičnosti nosiš pri sebi, tem lepše uspehe boš dosegel in tem raje te bo ljudstvo imelo. Kakor hitro pa prihašaš brez ljubezni in prinašaš le sebičnost, si med nami nemogoč!

Zakaj navajamo vse to? Zato, ker iz izkušnje vemo, da se skušajo poseben takrat, kadar imamo dobre stike z vlado, približati našim vrstam razni sebičnejši in špekulanti, to je ljudje, ki v politiki ne iščejo nič vzvišenega, nego le svojo osebno korist. Pripadnost k političnim strankam smatrajo le kot sredstvo za doseg raznih osebnih ugodnosti. Nič drugega v politiki ne gledajo, zato so tudi zelo naglo pripravljani menjati pripadnost k stranki, kakor hitro je stranka izgubila vpliv na potek vladnih poslov.

Pred takimi ljudmi je treba velike previdnosti. Če se že obesijo na stranko, v ospredje ne smejo nikdar! Dokazano je, da so idealisti skromni ljudje in se sami ne silijo v ospredje, med tem ko rine sebičnejši samega sebe naprej. Že po tem lahko spoznamo, kdo je ka-

kemu pokretu nevaren in kdo ni. Tisti, ki se sam rine v ospredje, nikdar v ospredje ne sme priti. Če pride, je to le na škodo stvari, katero stranka zastopa. Iz tega sledi, da moramo biti budni in paziti na vsiljivce.

Kakor rečeno, danes je naša stranka v dobrem položaju. Ona soodločuje v do danes najmočnejši vladni večini Jugoslavije. In kakor vse izgleda, bo ta večina dolgo držala. In če tudi ne bi držala dolgo, gotovo je, da ima Radićeva, to je naša stranka najlepšo bodočnost, dokler ostane tako odločno kmetska in ljudska, kakor je danes. Špekulanti to zelo točno vidijo, zato bodo vedno bolj pritiskali v

ospredje naših vrst. Pazimo! Ne dopustimo jim te igre, ne dopustimo, da bi tudi naša stranka postala žrtev takih špekulantov na škodo ljudstva, kakor se je to zgodilo pri SLS in SDS.

Na čelu naše stranke so doslej stali čisti, neomadeževani možje, ki so mislili le na koristi kmetskega ljudstva. Tako mora ostati tudi v bodoče, potem se nam za stranko ni treba bati. Špekulanti pa proč! A kdor je čistega, poštenega srca in hoče postati naš, dasiravno doslej ni bil med nami, naj pride in naj nesebično, požrtvovalno sodeluje na korist kmeta, obrtnika in delavca ter s tem na korist celega naroda!

„Kmetški Dnevnik“.

(Dopis iz Maribora.)

Z zanimanjem sem čital v božični številki »Kmetškega Lista« članek o tisku naše stranke. Vsakdo bo moral priznati, da smo v kratkem času obstoja naše stranke storili na polju tiska že prav mnogo. Toda človek ni nikdar zadovoljen, baje niti ne takrat, ko mu res gre najbolje. Tako pravijo eni; a drugi pristavljajo, da je taka nezadovoljenost čisto dobra in koristna, ker žene človeka k novim naporom, k novemu delu, k novemu napredku.

Govorim o našem strankinem tisku in pravim, da smo že mnogo storili, a vendar še nisem zadovoljen. Vzemimo samo naš političen tisk. Imamo le tednik »Kmetški List«. Dobro se je vpeljal in spada danes gotovo med najboljše slovenske tednike. Tudi je nedvomno potreben naši stranki dober tednik, kajti ljudska stranka smo in mnogo je naših pristašev, ki zmorejo jedva tednik. Toda ne smemo si prikrivati, da imamo v svojih vrstah — vsaj na Štajerskem to vidim — zelo mnogo ljudi, ki hočejo čitati tudi dnevnik. (Na Kranjskem je isto.) Opomba urednikova.) Ker lastnega dnevnika še nimamo, morajo naši pristaši segati po dnevnikih, ki so vsemu, kar diši kmetsko, nasprotni.

Najostudnejše je v tem pogledu »Jutro«. Pridno lovi med našimi pristaši naročnike, vkljub temu skrajno nesramno piše proti kmetskemu gibanju in s tem jasno dokazuje svoje sovraštvo do kmetskega ljudstva. Sicer je pa to razumljivo. Samo pomislimo, kje vse se je jemal denar za ustanovitev in vzdrževanje kmetu sovražnih dnevnikov. Svinec, premog, banke, velike industrije, nacionalizacije in druge korupcije — Thurn-Taxis, državne šume itd., — vse to bo zgodovinar našel, ko bo proučeval nastanek in življenje takih listov. Z drugimi besedami: Našel bo prav vse one, ki so od nekdanj kmeta gospodarsko izkoriščali in zaslužnjevali in bi ga radi spet spravili nazaj tja, kjer je bil v dobi tlačanstva, pred letom 1848. In tak list naj pustimo prihajati v slovenske hiše? Nikdar! Vse sile moramo napeti, da se to spremeni.

Drugi dnevnik, ki se v naših vrstah že mnogo čita, je »Narodni Dnevnik«. Je to dostojen list, ki piše stvarno, nepristransko ter je že mnogokrat pokazal svojo naklonjenost kmetskemu gibanju. Zasluži radi tega našo pozornost in dasiravno ni naš, vendarle smemo mirno svetovati to-le: Kdor naših ljudi hoče čitati zraven »Kmetškega lista« še dnevnik, naj si naroči »Narodni Dnevnik«!

Vendar mi to ne zadostuje. Dasiravno »Narodni Dnevnik« precej podpira našo politiko, naš pa le ni. Lahko se zgodi karkoli in »Narodni Dnevnik« bi mogel lepega dne odločno nastopiti proti naši politiki. Nabral bi si mnogo naročnikov med nami, a v usodnem trenutku bi mogel voditi boj proti nam, ki smo mu pomagali do življenja. Nihče od nas bi tega ne mogel zabraniti, kajti mi nismo lastniki, nismo gospodarji »Narodnega Dnevnika«. To nas sili, da pravočasno mislimo na bodočnost.

Naša stranka raste hitro naprej. Kmetško ljudstvo se probuja in vedno bolj spoznava potrebo in koristnost take kmetske politične stranke, v kateri kmetje sami odločujejo, dasiravno se pri tem ne branijo nesebičnih sodelavcev, posebno iz vrst šolanih ljudi. Mi rastemo in bomo prišli kmalu do tja, ko brez lastnega dnevnika ne bomo mogli več živeti. To je jasno, zato mislimo čimprej, na ustanovitev lastnega »Kmetškega Dnevnika«. Poizvejmo najprej, koliko pristašev imamo, ki drže že sedaj dnevnike in koliko jih je, ki bi bili voljni naročiti si »Kmetški Dnevnik«. Ko zberemo te podatke — naša tajništva bodo s pomočjo krajevnih organizacij to nalogo lahko izvršila —, potem delajmo naprej in ustvarimo tak dnevnik. Meni se zdi, da smo za to delo že dovolj močni. In ne le to, da smo dovolj močni, nego zdi se mi, da nam je za nadaljnji naš razvoj lasten dnevnik tudi že potreben. Razmišljajmo o tem in delajmo!

»Kmetški Dnevnik«, pridi, pričakujemo. Te, ker si nam potreben!

„Domača zavist“.

»Ako odbijemo eno licitacijo v Pokljuki, kjer je »domača zavist« zelo oškodovala naše podjetnike in delavce le navidezno v prilogo erarja, se v tem resortu (v ministrstvu za gozde in rudnike) ne rešuje od julija 1925 noben akt, ki bi prinesel kako korist našim krajem.« (»Jutro« dne 6. januarja, uvodnik).

Poglejmo enkrat možato resnico v obraz in povejmo na glas: Dedna slovenska slabost je nevoščljivost! Malokje najdemo v naših krajih človeka našega rodu, ki bi privoščil svojemu bližnjemu dobro, tudi če se njemu samemu slabo godi, ampak navadno srečavamo v življenju osebe našega rodu, ki govore: »Če jaz nimam, tudi mojemu sosedu ali mojemu bližnjemu ni treba imeti!«

Do skrajne brezobzirnosti in nečloveške umazanosti se je dvignila slovenska nevoščljivost v prvi dobi svetovne vojne, ko so oblasti zasledovale politične osumljence. V cesarske pisarne je takrat kar deževalo podpisanih in nepodpisanih ovad, ki jih je narekovala zavist in konkurenčni boj najbolj umazane vrste. Pek je ovadil peka, trgovec trgovca, uradnik uradnika, samo da se iznebi neljube mu konkurence! Slovenska nevoščljivost se je takrat razgalila v vsi svoji grdobiji in hudobnosti.

Tudi danes ni še nič boljše. Mogoče je še slabše. To dokazuje celotna naša politika od prevrata dalje.

Prvo delo slovenskih političnih voditeljev po prevratu je bilo iz nevoščljivosti izvirajoče medsebojno ovađustvo. Eselesarji so tožili pri Srbih, naših novih gospodih, liberalce, liberalci pa klerikalce, upajoč in računajoč, da se bo enim ali drugim posrečilo s srbsko pomočjo ugonobiti svoje politične nasprotnike in konkurente. Grdobije in umazanosti svojega početja se seveda nihče niti zavedal ni — tako globoko je padla naša javna morala v umazano močvirje —, zavedali pa so se te umazanije Srbi, ki so kmalu spregledali ostudno slovensko igro in začeli pravilno ceniti vse skupaj z besedami »umazana golazen« in »robske duše«. To je bil prvi plod slovenske politike nevoščljivosti.

Drugi plod: izgubljena Koroška. Eselesarji so se hoteli postaviti, da so oni rešili Koroško in so jo hoteli hkrati pridobiti za svojo stranko. liberalci pa za liberalno. Korošci pa, ki iz umazane nevoščljivosti izvirajoče politične igre niso razumeli, so glasovali za — Nemce, liberalci in eselesarji pa danes lahko uganjajo svoje mance med seboj! Ali je greh, če rečemo, da jim je prav?

Dogodki so se sčasoma razvili tako, da v Beogradu danes ni zastopana v vladi niti liberalna (samostojno-demokratska) niti eselesarska stranka. Edina vez, ki jo vzdržuje še Slovenija z vlado, so v hrvaškem kmečkem klubu včlanjeni štirje slovenski poslanci. Po nesrečni in popolnoma zavoženi demokratski in eselesarski politiki zadnjih let bi količkaj pameten človek pričakoval vsaj to, da izven

vlade stoječi slovenski poslanci onim slovenskim poslancem, ki vzdržujejo zadnje odkrite vezi z vlado, vsaj polen ne bodo metali za hrbtno pod noge in da bodo vodili na korist celokupnosti vsaj lojalno opozicijsko politiko. Toda ne! Nevoščljivost in strankarska zagrizenost je stokrat močnejša kakor pamet.

Kakor hitro pa nevoščljivost vse podre, kar je zasnoval kdo drugi, pa prihajajo na dan z jokom in stokom, da se za Slovenijo nič ne naredi. Tožijo in stokajo, da v ministrstvu za gozde in rudnike od julija 1925 ni podpisan noben akt več, ki bi bil na korist Slovenije. Tožijo, da se v Ljubljani še ne zida poslopje za pošto hranilnico. Tožijo, da volitev v Trgovsko zbornico še ni. Najbolj pa vpijejo nad Radića, češ da je »klerikalec«, ker je v svoji pravičnosti popravil nekaj krivic, ki jih je bila zagrešila nad slovenskim učiteljstvom samostojna demokratska brezobzirnost, tako da zahteva tudi glasilo demokratskega učiteljstva »Učiteljski Tovariš«, naj se politična preganjanja nehajo!

A ravno večino tega, kar bi Slovenija že zdavnaj lahko dosegla tudi pod sedanjo vlado, so preprečili s svojimi intrigami ravno oni, ki danes najbolj vpijejo! Mi smo že parkrat povedali, da sede v nekaterih ministrstvih, kjer gospodujejo radikalni (ne radičevci), veliki nasprotniki sporazuma in intimni, prikriti prijatelji samostojnih demokratov. Take prikriti zveze imajo tudi eselesarji. V radičevskih ministrstvih sedi vse polno vplivnih višjih uradnikov, ki vladnega dela ne podpirajo, ampak ga naravnost ovirajo. Vseh teh ljudi ni mogoče pognati čez noč na cesto, minister sam pa tudi ne more reševati vseh aktov. Zato vse delo res zastaja, ne zastaja pa po krivdi slovenskih in hrvaških radičevcev, ampak vsled zahrbtnih intrig slovenske nevoščljivosti. To je resnica, ki je ne izbriše s sveta nobena še tako spretno prirojena laž.

Jako lahko je v Beogradu srbskim načelnikom šepetati na ušesa, naj ukinejo pošto ravnateljstvo v Ljubljani, doma pa se izigravati kot prijatelji slovenskega trgovstva. Lahko je v Beogradu intrigirati na skrivaj zoper ljubljansko vseučilišče, češ, da je preveč slovensko in premalo »jugoslavensko«, doma pa razbijati na veliki boben in se izdajati za največjega »zaščitnika slovenske kulture«. Jako težavno pa je take iz gole nevoščljivosti izvirajoče grehe popravljati! Če demokratje in eselesarji vpijejo, da ne gre vse tako, kakor bi lahko šlo in kakor bi moralo iti, naj blagovolijo najprej sebe pogledati in si izprašati svoje kosmate vesti!

Tudi slovensko uradništvo ni brez vsake krivde, da je v Sloveniji tako kakor je in da se nič ne premakne naprej, ker je zelo močno okuženo od interesov dnevyne politike in političnih strank in slučajno politične sabotaže tudi v uradih v Sloveniji niso neznani. Ali so radičevci krivi, da je zapadel lep

kredit za ljubljanske vseučilišče? Ali so radikalni krivi, da se za zgradbo ceste na Št. Ilj že dovoljeni kredit ni izrabil docela? Ali so radičevci centralizirali nekdanje deželne doklade, ker jih takrat, ko se je to zgodilo, sploh ni bilo v vladi?

Ali naj posl. Pucelj popravi v 24 urah, kar so zagrešili razni politiki v dolgih letih?

Da, »Jutro« je imelo prav, ko je zapisalo besedo v »domači zavisti«. Domača zavist, to je najbolj smrdljiv tur na našem telesu!

Zloraba vere in narodnosti.

Dandanes beremo in slišimo mnogo o zlorabi vere. Mnogim duhovnikom očitajo, da zlorabijo prižnico za agitacijo za politične stranke, da nočejo deliti svetih zakramentov ljudem nasprotnega političnega prepričanja ali jih cerkveno pokopavati, da hujskajo v spovednicah žene proti možem itd. Ako je vse to res, je to gotovo zloraba vere. Naš namen pa ni preiskovati, ali je vse to res ali ne, ampak pogledati hočemo nekoliko v preteklost, kako so takrat zlorabili vero in pozneje narodnost.

Zgodovina srednjega veka nam pripoveduje, kako so širili nemški mogotci krščansko vero v naših krajih. Ne dvomimo, da so imeli misijonarji res dober namen tudi v naše kraje zavesti krščanstvo. Mogočnim posvetnim knezom pa ni šlo toliko za krščanstvo, kakor za razširjenje njihove posvetne moči z zlorabo krščanstva. Zato je precej resnice v besedah pesnikovih, da so nosili nemški misijonarji v naše kraje »v levici križ, a v desnici meč!«

Tudi o križarskih vojskah nam pripoveduje zgodovina. Vojske naj bi imele namen, da izrgajo nevernim Turkom iz rok gospodarstvo nad svetimi kraji v Palestini. Pregarje Turkov iz Palestine pa je bilo za resnično pobožne in navdušene kristjane le vaba, da so se pridruževali mogočnim armadam, ki so jih zbirali tedanji posvetni

mogočnejši za širjenje svojega posvetnega gospodstva na vzhod. Posebno merodajni so bili trgovski interesi, ker so posvetni mogočnejši upali priti z zlorabo verskega čustvovanja v posest onih dežel, kjer rastejo dragocene dišave.

Tudi politika današnjih kolonialnih držav ni nič boljša od one za časa križarskih vojsk. Misijonarji širijo sveto vero. Ti ne iščejo nobenega posvetnega bogastva. Misijonarju pa sledi takoj za petami trgovec in trgovec vojak z bajonetom, da za krščanstvo pridobljene dežele nasilno podjarmijo za kapitaliste svoje države. Ali ni to zloraba?

V svetovni vojni smo vedno brali, da gre za osvoboditev malih narodov. Kako pa je sedaj po vojni? Ali ne zdihujejo ravno mali narodi pod najhujšim pritiskom in izkoriščanjem velikih? Ali imajo tudi veliki narodi kaj drugega od vojne, kakor trpljenje in nezadovoljnost? Vera, da bodo mali narodi po vojni svobodni in veliki narodi srečni, se je izkazala kot silno napačna in sicer zato, ker je željo malih narodov po neodvisnosti zlorabil mednarodni veliki kapital, da je ljudi navdušil za vojno. Ko pa je bilo vojne konec, so za vojno umetno navdušeni mali narodi spoznali, kako grdo so bili ogoljufani.

Vsaka zloraba se enkrat maščuje. Maščuje se zloraba vere, maščuje se bo tudi zloraba narodnosti.

Razne politične vesti.

Narodna skupščina sedaj ne zboruje, ker so se 7. t. m. pričeli srbski (pravoslavni) božični prazniki. (Pravoslavni koledar je za 13 dni za našim.) Pač pa je finančni odbor, v katerem je tudi tov. Pucelj, zboroval do 5. t. m., a v ponedeljek 11. t. m. je zopet pričel z delom. Finančni odbor sedaj pregleduje predloge za državni proračun. Vsi dosedanjí proračuni, ki so jih izdelale ljudstvu sovražne stranke, so bili od leta do leta večji. Sedaj se bo proračun na zahtevo Radičeve stranke zmanjšal, da se s tem da možnost tudi na znižanje davkov, katere so poprej obenem z državnimi proračuni od leta do leta poviševale ljudstvu sovražne stranke. Najpozneje v marcu bo proračun gotov. To bo v 7 letih pravzaprav šele drugi redni proračun. Nekmetške stranke so namreč delale le z dvanaestinami, ker so na ta način lažje kar večkrat na leto zviševale davke. Zapimivo je, da smo dobili proračun leta 1922, ko je bil tov. Pucelj v vladi in sedaj ga zopet dobimo, ko je v vladi Radičeva stranka, h kateri pripada tudi tov. Pucelj. To je nov dokaz, da mi delamo, ne da bi obljubovali,

med tem ko demokratariji in eselesarji samo obljubujejo, ne storijo pa za ljudstvo ničesar. In ker ničesar ne store, so prisiljeni v svojih listih ljudstvu kar na debelo lagati.

Pri volitvah v Delavsko zbornico so sestavili skupno listo kapitalistični demokratariji in — narodni socialisti. Kadar prideta skupaj voda in ogenj, mora močnejši od obeh elementov izginiti!

Naši nasprotniki se vsak dan tolažijo z lažjo, da vlada stoji pred krizo. Sedem mesecev že lažejo, da bo vlada »jutri« padla. Posebno vztrajni lažnjivci so demokratariji. Kar venomer vam trobijo v svet, da je vlada pred padcem. Toda ljubi Bog se jih noče usmiliti, da bi jim uslišal željo. No, mi jim žalost lahko povečamo še z eno ugotovitvijo. Leta 1920. smo dobili v Sloveniji le osem poslancev in vendar smo razumeli izbrati v Beogradu tako kombinacijo, ki je držala 21 mesecev. Sedaj imamo v Sloveniji že 4 poslance, toda zopet smo izbrali kombinacijo, ki drži že 7 mesecev. Kaj pa tigri? 20 jih je bilo, pa so le z največjo težavo leta 1924. izvojevali položaj, ki jim je dovoljeval sodelovanje v vladi ko-

maj 4 mesece. A dolgojezični in vsemogočni demokratariji? Kako mogočne so se delali v PP-vladi, toda že po par mesecih jih je prvi P brcnil, da so odrčali, kakor žoga. To se je zgodilo baš takrat, ko so v »Jutru« najbolj lagali, kako trdno je demokratsko stališče v vladi! Smo že vajeni demokratskih laži, zato tej pokvarjeni gospodi nihče ničesar več ne veruje.

Tudi v imenu Slovencev. V Vukovaru na Hrvaškem je bilo te dni veliko zborovanje naše bratske hrvaške kmečke stranke. Zborovanja se je udeležil tudi minister Radić, ki je kralju brzojavno voščil z zborovanja srečno novo leto v imenu Hrvatov in Slovencev. Zakaj je omenil v svoji brzojavki tudi Slovence, nam pojasnjuje Radić v svojem »Domu« takole: »Slovenec je omenil zato, ker je za to formalno in stvarno pooblaščen kot voditelj hrvaške in slovenske kmečke stranke.«

Brezuspešna prizadevanja dr. Korošca. Žalostni položaj njegove stranke sili dr. Korošca, da poskuša na vse mogoče načine priti v vlado. K temu koraku ga silijo šolani ljudje v njegovi stranki, ki se boje grozeče redukcije uradništva, silijo ga pa tudi obupanji njegovi kmečki volilci, ki se dobro zavedajo, da se v opoziciji ne da nič doseči, v vladi pa vsaj nekaj. Plod dr. Koroščeve opozicije je, da njegovi poslanci danes ne morejo ljudem nič pokazati. Ker jim ne prinašajo s seboj iz Beograda nič drugega, kakor prazno zabavljanje na vlado, s katerim se pa ne da davkov plačevati. Dr. Korošec, ki je še nedavno očital Radiću, da je »kapituliral«, bi danes silno rad tudi »kapituliral« in se odrekel avtonomiji in morebiti še celo svoji veri, samo če bi mogel v vlado. Položaj pa je danes tak, da ga v vladi nihče ne potrebuje, ker ima vlada dovolj močno večino, da ga tudi nihče ne mara, kakor dokazuje pisava glavnega glasila radikalov »Samouprave«. Pogrešnost politike SLS spoznavajo danes tudi najbolj vneti pristaši dr. Korošca, kar se kaže zlasti na podeželskih shodih SLS, ki so tako maloštevilno obiskani, da vse kaže, da dr. Korošcu tudi zloraba vere v politične namene ne

bo pomagala. Slovenskemu kmetu se odpirajo oči!

»Vera je v nevarnost« kriči zadnji »Domoljub«. Vprašamo prav pohlevno: Ali je kje v naši državi prepovedano duhovnikom maševati? Ali je prepovedano pridigovanje in krščanski nauk? Ali je dala vlada kje kakšno cerkev zapreti, da verniki ne morejo v cerkev? Ali je duhovnikom in starem prepovedano učiti otroke krščanskega nauka? Niti ena prepoved te vrste nam ni znana! Mogoče je pozna »Domoljub«? Da bi pa moral biti katoliški kristjan baš političen pristaš Slovenske ljudske stranke, to ne stoji v nobenem katekizmu, ne v malem, niti v velikem in tudi to ne stoji v nobenem katekizmu, da bi morala imeti SLS vedno večino slovenskih mandatov. To niso verske, ampak popolnoma posvetne zadeve, o katerih naj odločujejo ljudje sami po svoji lastni pameti in po svojem preudarku.

Boj proti vseučilišču v Ljubljani. V »Jutru« smo brali, da se bo boj proti vseučilišču v Ljubljani še nadaljeval, sicer bolj prikrito, a nič manj trdovratno. »Jutru« bi bili jako hvaležni, če bi nam povedalo, kdo bo boj proti vseučilišču nadaljeval. Ali ga bodo eseslarji? Ti pravijo, da so največji varuhi slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Radić ga tudi ne bo, ker je baš on slovensko univerzo v Ljubljani rešil, kar je nepobitno dokazano. Samostojni demokratje se kljub znani izjavi svojega političnega voditelja tudi bore za slovensko vseučilišče v Ljubljani, vsaj na zunaj. Kdo se bo torej bojeval?

Dr. Kulovec in proračun. Dr. Kulovec objavlja v »Slovincu« cele strani svojih govorov, ki jih je imel v finančnem odboru k proračunu. Pribijamo, da niti en Srb ali Hrvat ni poslušal Kulovečevega govora, doma se pa v »Slovincu« dela, kakor da je cel Beograd kar strmél ob njegovem govoru!

Dobre socialne ustanove. »Slovenec« si je na prvi predpustni dan dovolil šalo, da je zapisal, da so vse socialne ustanove v Sloveniji bile organizirane takrat, ko je bila na vladi SLS. — Zato pa so tudi take, kakršne so.

Stari trg — Vrbovsko — Srbske Moravice in za zvezo Črnomelj preko Lukovdola na Moravice. Za isto progo so na to govorili še gg. Koce, Mohorič kot tajnik trgovske zbornice, posl. Sušnik, tov. Pucelj, dr. Zupanič in inž. Zupančič. Nato je bila z velikim navdušenjem sprejeta spomenica, ki se izreka za progo Kočevje — Stari trg — Srbske Moravice ter zvezo Črnomelj — Lukov dol — Srbske Moravice. Tako vedno bolj zmaguje proga, za katero se je naša stranka po tov. Pucelju tako odločno zavzela že l. 1922 ter takrat dosegla tudi njeno uzakonitev. Sedaj na delo, da bo beseda čimprej postala mesol!

Pekre pri Mariboru. Prošlo nedeljo (10. t. m.) se je vršil pri nas zaupni sestanek pristašev ZSKL, čigar uspeh je bil: ustanovitev krajevne organizacije za občine Pekre (sedež), Limbuš, Laznica in Hraštje in Vrhovdol. Zbor je otvoril tov. Ivan Klemen, ki je zelo lepo govoril zastopnikom kmetov in delavcev in jim nazorno predložil skupne težave in tudi težnje. Za njim je govoril tov. Tone Lipovšek o političnem položaju; zelo naravno je opisal kmečko - delavsko politiko v državi, nakar je tov. Roman Bendé govoril o organizaciji in naprotnih strankah. Po kratki de-

bati se je ustanovila krajevna organizacija ZSKL v Pekrah pri Mariboru, ki ima v svojem prvem odboru same odlične in značajne zastopnike kmečkega in delavskega stanu. Odbor je sledeče sestavljen: predsednik tov. Brezovnik Štefan (Pekre); podpredsednik tov. Fröhlich Miha (Laznica); tajnik tov. Kralj Josip (Pekre); blagajnik tov. Šauperl Mirko (Laznica); odborniki: tovariši Kmetič Ivan, Vigec Ivan (oba v Pekrah), Rodošek Josip (Hraštje), Lešnik Franc (Pekre), Šraj Anton (Limbuš), Režman Ivan (Vrhovdol) Vigec Toma (Pekre) in Črno Anton (Limbuš). Novi odborniki so prevzeli poverjena jim mesta ter soglasno izrazili željo, da se skoraj priredi v Pekrah javen shod pri tov. Ivanu Kmetiču. Potem, ko so se javili še nekateri novi naročniki Kmetkega lista — se je dobro uspeli sestanek zaključiti. — Kako trda prede eseslarjem v tukajšnji okolici, je najboljši dokaz okolnost, da so takoj, ko so zvedeli za naš zaupni sestanek, sklicali v župnišću v Limbušu shod SLS, kjer so govorniki v svoji onemogli jezi udrihali po Radiću in njegovih zvestih, da se je kar kadi. Ali vse to kričanje odpira omahljivcem oči, zato se obračajo k toliko zaničevanju — radičevščini.

Dopisi.

Štajersko.

Griže. Ne smemo pozabit povedati, da smo imeli pred božičnimi prazniki misijon. Bil je prav lep in v takem času, ko ni bilo drugega dela, da so lahko prihajali k pridigam tudi iz sosednih far. Nekateri so prišli s svojim nagibom, nekateri iz radovednosti, kaj se bo slišalo. Saj so bile lepe in podučilive pridige, vsakega je nekaj zadelo, posebno pa brezverske in protivverske časnike. Bili so imenovani »Jutro«, »Domovina«, »Naprej« in »Svoboda«. Čez naš »Kmetki list« ni bilo nič slišati graje, saj gospodje misijonarji dobro vedo, da je »Kmetki list« eden najboljših listov. Samo to je bila napaka, da so pozabili naš list pohvaliti in pa povedati, da »Slov. Gospodarju« ni mnogo za verjet in da strašansko laže.

Ormož. Dne 2. t. m. je slavila Ormoška posojilnica 50 letnico svojega obstanka. Pri slavnostnem banketu v dvorani »Katoliškega doma« je nastopilo nebroj govornikov, ki so, kakor je pri takih prilikah običajno, napivali eden drugemu ter delili laborove vence onim, ki so si pridobili zasluge za obstoj in razvoj zavoda. Pri tem je bridko ganulo dolžnike, komaj so se zdržali solz. Prišli so do spoznanja, da njih naporno plačevanje debelih obresti v zadnjih letih ni bilo zastoj. Pogoščeni s pečenimi purami in starim vinom so se nanovo poživeli. Mali možicelj je v navdušenih besedah priporočal takozvano Radićevo Kmetko hranilnico in posojilnico v Ormožu. Rekel je, da je ta posojilnica dobra, ker se je porodila kot zdrava hčerka ravno

ob 50 letnici svoje matere. Dobra in zanesljiva tudi zato, ker jo čuvajo žandarji pred izkoriščevanjem raznih ježov, banditov in lopovov. Prav tako. Neki kmet pa je pripomnil, da bo Kmetka posojilnica uspevala in vršila svojo nalogo v dobrobit kmečkega ljudstva tudi brez slavnostnega banketa, dišečih pečenih puranov in starega vina iz znane kleti. Živijo! Ampak kmetška ta slavnost ni bila!

Mariborski carinski skandal. Pod tem naslovom je prinašalo »Jutro« senzacionalna razkritja o tej zadevi, vredna samega Sherlock Holmesa. Celi vagoni špedicijskega blaga z najdragocenejšo vsebino so kar izginili, carinilo se je najljubše luksuzno svileni blago za juto itd. itd. Vsled pomanjkanja prostora nam je nemogoče naštet vse gorostasne malverzacije, ki jih je »Jutro« Sherlock Holmes« nanižal in napril carinskim činovnikom mariborske in dravogradske carinarnice. Kdor je čital »Jutro« štev. 236/25 je po teh razkritjih pričakoval, da morajo priti aretirani cariniki in trgovci, če že ne na »gavge«, pa vsaj v večletno brezdanjo temo, kjer bo jok in škripanje z zobmi. Vsa javnost je bila ogorčena ne samo nad aretiranimi, ampak sploh vsemi carinskimi uradniki ter v vsakem domnevala tihotapca. Toda cela zadeva se je razblinila v nič, javnost pričakuje pojasnila, »Jutro« pa, ki je tako hitro pograbilo priliko, da lopne po uradnikih — molči! Po naših informacijah so okrivljeni popolnoma nedolžni in jih je tudi spustila sodnija na svobodo, proti kavciji sicer, to pa menda zaradi lepšega. V kolikor je nam znano, so bili ne-

Shodi in razne prireditve.

V Šmartnem v Tuhinju bo sestanek krajevne organizacije v nedeljo 17. jan. po prvi maši. Poroča tov. Mravljje.

V Zg. Tuhinju sestanek kraj. org. v nedeljo dne 17. jan. ob 11. uri dop. Poroča tov. Mravljje.

Škofja Loka. Občni zbor okrajne organizacije ZSKL bo 24. januarja na Trati pri Zakotniku ob 2. uri popoldne.

Zabnica. Občni zbor društva kmetjskih fantov in deklet bo v nedeljo 17. januarja ob 3. uri pop. v Gasilnem domu. — Janez Oman, predsednik.

Županski tečaj v Škofji Loki priredi »Županska zveza« v soboto, dne 16. t. m. za škofjeloški sodni okraj. Župani in drugi občinski za-

stopniki naj bi se udeležili poučnih predavanj v obilnem številu.

Veliko zborovanje za zvezo Slovencev z morjem se je vršilo zadnjo nedeljo v Novem mestu. Zborovanje je sklical novomeški župan g. dr. Režek in se je vršilo v Narodnem domu ob prisotnosti mnogih županov, zastopnikov raznih gospodarskih organizacij, vseh političnih strank in raznih oblastev. Predsedoval je g. dr. Režek. G. A. Lušin je kot predsednik odbora za zvezo dolenskih železnice iz Kočevja in Črnomlja preko Lukovdola z reško progo pozdravil zborovalce ter predlagal brzojavni pozdrav kralju. Nato sta imela gg. inženirja Klodič in Hrovat znanstvena predavanja, v katerih sta se odločno izrekli za progo Kočevje —

kateri trgovci in uradniki aretirani na podlagi anonimne ovadbe hohštaplarskih lažnarodnih elementov, ki so to storili iz osebnega maščevanja in pa, ker se uradniki pri občevaranju z narodom niso držali batinaškega sistema. Pri konfrontaciji aretiranih uradnikov in trgovcev se je celo pokazalo, da se konfrontirani vidijo prvič v življenju. — Vzlic temu dejstvu pa nosi potek procesa znak neke počasnosti, takorekoč zavlačevanja. Zakaj se razprava ne pospeši, da dobe krivci zaslužen kaznen, nedolžni pa zadoščenje in odškodnino? Ono »Jutro«, ki vedno nastopa v pozi zaščitnika državnih uradnikov, in ki ima ravno v državnem uradništvu največjo oporo, je takoj prevzelo vlogo obtožitelja in s svojim pisanjem vzbudilo ogorčenje javnosti proti aretiranim carinskim uradnikom in to še predno je imele sodišče priliko, da izreče svojo besedo. Mogoče v namenu, da vpliva na potek razprave. Iz vsega pisanja »Jutra« v tej zadevi je resnica samo to, da je to škandal, toda ne carinski, ampak žurnalistični! — Tu je pokazalo JDSarskao »Jutro« svojo pravo ljubezen do državne uradništva. Zadnji čas je že, da tudi slovenski državni uradniki zapustijo bankokrate in se pridružijo zopet tistemu, iz katerega so izšli — podeželskemu ljudstvu. — j. š.

Kranjsko.

Z Iga. Podpisani sem v Kmetijskem listu z dne 7. 10. 1925 napisal o g. kaplanu Cirilu Milavcu: »Če bi se nahajal ustanovitelj krščanstva sedaj na zemlji, mogoče bi Vi igrali vlogo farizeja, a mi colnarja. Ali gre opravičen iz templja, kogar sodišče nagajlja s 4000 kronami kazni radi zlorabe svetišča?« Izjavljam, da ni res, da bi bil g. Milavec kdaj kaznovan od sodišča radi zlorabe svetišča in mu s tem dajem zadoščenje. Janez Šenk.

Kaj je novega na Gorenjskem? Pod tem naslovom prinaša glavno glasilo dr. Žerjava v drugi številki, za katero se kar tepejo po Gorenjskem, zanimive novice, in s tem odvarja za novo leto predalček, kakor trdi spodaj »drugič kaj več«, debato o naprednem poglavju. Rade volje otvorimo tudi v našem glasilu z »vedno na razpolago« pod istim naslovom, če ga smemo uporabiti v zabavo in strah trepetajočim pred Radićem v Radovljici, ki so ga videli že pred več kot enim letom, takrat še v glavnem glasilu dr. Žerjava, v »Jutru«, da so bili že radičevci v Radovljici in imeli zborovanje. Da gremo povrsti, pričnimo pri »antanti«, kakor jo imenujejo demokratariji. Tam pravijo, da jih je rešil pri antanti letos posl. Pucelj, odkar je radičevce. Ali se pa spominjajo, kdo je takrat preprečil na Poklukci, ko je šlo za 7 let in to proti »antanti«, samo takrat za napredne. Kateri napredni veljaki so takrat preprečili, je gotovo temu ljubljensku dobro znano. Ko je pa postal minister šum dr. Žerjav, je hotel udariti antanto in dal ves les naprednim in to lansko leto, in koliko je pri tem oškodoval toliko osovraženo antanto, naj služi za

podlago samo izjava člana te antante, ki je rekel, da noben minister ni tako fest, ko Žerjav, ki jih je rešil tolike zgube, in da namerava družba samo, če bo vedno tako dobro odrezala, pristopiti v zmago-slavno SDS, ker se pod Žerjavovim ministrovanjem najboljše počuti. Torej kdo gre bolj eseslarjem na roke? Potem pride na vrsto Ažman, češ, kako se eseslarji ponasajo, da jim pripelje g. Pleničarja iz Kroke v Radovljico. Čemu strah pred Pleničarjem, ko sedanjí vodja radovljiške šole izjavlja, da je bilo njegovo vodstvo v Pleničarjevem času v Radovljici v zornu; če pa je bil klerikalec, ki ste ga s svojo prenapetostjo ustvarili, pa še ni zaslužil Kroke. Povemo vam toliko, da ne boste v takih skrbah, da se za Radovljico prav nič ne dela, če hočete, se bo tudi, ker se smatra, da je tak učitelj, o katerem izreče sedanjí šef radovljiške šole zgornje zpričevalo, za Radovljico predobro. Kulantna pohvala naprednega učitelja eseslarju! Pa pojdemo naprej! Pravijo, da je položaj novih radičevcev čuden in da se vsi poštenjaki nagibljejo k SDS. Tudi je za samostojne demokrate še bolj čudno, če povemo, kar nismo nameravali, da je predsednik krajevene organizacije v Gorjah g. lesni trgovec Vinko Jan ml. šel v spremstvu šestih ali sedmih mož na dan sv. Štefana v Zagreb v narodnih nošah voščit krstno slavo prosvetnemu ministru Radiću. Nismo pa še slišali, da bi samostojni demokratariji v narodnih nošah počastili vsemogočnega Gregorja ob njegovi krstni slavi! Njegovo spremstvo je povedalo o velikanski udeležbi hrvaških kmetov in o Radićevi zmognosti in njegovem sijajnem govoru. Čemu potem hodi predsednik SDS se klanjat Radiću, ko nima »srca za Slovence«, da govorimo z »Domovino«? Saj je bližje g. Žerjav in vse drvi za njim, njegovi zaupniki pa iščejo zaupanja ali kaj pri radičevskih ministrih. To je tudi častni dokument, kako se SDS na Gorenjskem sploh jača in raste, zaupanje v Žerjava pa pada. Sicer bi pač ne bilo treba iti v Zagreb. Kako skrbje v Radovljici odborniki SDS za obrtnike, gostilničarje, je slučaj, da je ravno demokratski odbornik SDS predlagal v vodovodnem odseku povišanje pristojbine na vse vodovodne naprave, kar so eseslarski odborniki rade volje sprejeli. Fina napredna stranka za kmeta, obrtnika in delavca, kaj ne? Potem govori dopisnik o planinah, kaj vse je Žerjav v pol leta naredil. Pa glej nesreče! Pred volitvami je bilo obljubljeno na shodu v Železnikih nad Škofjo Loko: Če volite Žerjava, bo planina Pečana vaša! Po volitvah pa je občina, ki je dala Žerjavu skoraj 200 glasov, planino Pečano izgubila in planina je prišla v last Nemškorohtarjev v Bohinju. Pač lepa skrb Žerjava za občino, dasiravno pravijo njegovi, da bo skrbel le za tako občino, ki da njemu glasove. So pač Železniki ponosni na njega! — Potem omenja Kovačevica, da je obljubil na Bledu, da bo razdelil državne gozdove kmetom, kar ni res. Vprašamo g. Žerjava kot ta-

kratnega ministra šum, zakaj ni dal blejski občini 2000 metrov lesa in igralnice, ko je pred volitvami obljubil? Tako je danes blejska občina deležna krutih napadov v »Domoljubu«, ki so citirani na naslov samostojnežev, ker »Domoljub« laže. Blejska občina in nje župan je žrtev obljub dr. Žerjava in so vsi napadi od strani »Domoljuba« na samostojneže neutemeljeni in spadajo, če se prav spominjamo, na ime »cekin«. — V Begunjah je bil zadnjič nek požar. Pravijo, da

je zažgala elektrika, obljubljena pred volitvami v Podgoro od strani agitatorjev dr. Žerjava. Zato ni vzroka, da se demokratariji po Gorenjskem šopirijo. Samo pomislimo vsa ta dela za procvit kmetškega stanu! Še bolj pa raste stranka in njeni pristaši izkazujejo čast v narodnih nošah Radiću. Le da se ne bo kakšen eseslar ali Prepeluh-Pučljevce toliko pregrešil, da bi šel v narodni noši na shod Pribičevica! Bomo videli. Drugič kaj več!

Novice in razno.

Plačujte naročnino za »Kmetijski List« in pridno nabirajte nove naročnike! Opozorjamo na razpis nagrad v zadnji številki našega lista!

Vse naše naročnike prosimo, da nam sporoče, kaj jim v listu ne ugaja, katere stvari naj se v listu bolj povdarjajo, kaj še manjka v listu in vse nasvete za izboljšanje istega. Skušali bomo potem list tako urejevati, da bo vse naročnike zadovoljil. — Uredništvo.

Umrli je 8. t. m. v Kotu pri Velikih Laščah tov. Štefan Ivanc p. d. Peterlinov v najlepši moški dobi. Uničila ga je jetika. Bil je zvest naš somišljenik. N. v m. p. Preostali naše sožalje!

Vozi desno! Tako postava velja od novega leta za celo državo. Isti red je vpeljan tudi v vseh sosednjih državah, tako da tudi tuji avtomobilisti dobro vedo, kako jim je pri nas voziti. V stari Avstriji je vsaka pokrajina sama določila red vožnje. Na Kranjskem in Štajerskem se je vozilo levo, na Koroškem in v večini ostalih pokrajin pa desno. Sedaj je stvar za vse enotno urejena.

Iz Radovljice se nam poroča, da glavna zaloga nima tobaka. Radi tega je brez tobaka cel radovljiški okraj. Glavni založnik je eseslar. Zakaj ne skrbi za red?

»Dohodnina«. Čas je za napovedovanje dohodnine. Kako se napoveduje in kako se delajo pritožbe proti previsokim predpisom dohodnine, o tem nas nianano pouči drobna knjižica »Dohodnina«, ki stane 10 Din, po pošti 11 Din. Naročite in pošljite denar na naslov: Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7.

»Jutro« objavlja imena vseh članov predsedstva in vseh članov načelstva demokratske stranke v ljubljanski oblasti. V predsedstvu je 18 oseb, med temi niti en kmet. V načelstvu pa naštejemo 72 oseb, a med temi le s težavo najdemo 3 osebe, ki imajo tudi kmetijo. Pa še kdo verjame, da je Žerjavova stranka kmetška?

Somišljeniki! Zahtevajte po vseh gostilnah in kavarnah, kamor zahajate, »Kmetijski List«! Svoje potrebščine kupujte le pri trvdakah, ki nam dajejo oglase!

Petdesetletnico obstoja je te dni obhajal tržaški slovenski dnevnik »Edinost«. List vkljub vsemu polentarskemu nasilju odločno brani pravice slovenskega rodu.

Slovenci imamo sedaj že tri dnevnike, ki so stari nad 50 let in sicer: »Edinost« v Trstu ter »Slov.

Narod« in »Slovenec« v Ljubljani. Da pa starost pred neumnostjo ne varuje, to nam najbolje dokazuje »Slov. Narod«, med tem ko »Slovenec« dokazuje, da tudi starost ne more odpraviti hudobnosti in zlobnosti.

Tridesetletnico svojega obstoja slavi letos Posojilnica v Trbovljah.

Naši vojni dolgov. Posebna komisija, katere član je tudi naš gorenjski rojak baron dr. Shvegel, je odpotovala v Pariz in v Ameriko, da uredi vprašanje plačevanja našega vojnega dolga Franciji in Ameriki. Naš vojni dolg Franciji znaša 1 milijardo in 738 milijonov frankov, ameriški dolg pa cenijo okroglo na 60 milijonov dolarjev. Komisija, ki jo vodi finančni minister Stojadinović, ima nalogo, da doseže pri francoski in ameriški vladi kar največ olajšav pri plačevanju dolga.

Ministrski predsednik Pašić se je odpeljal s svojo soprogo na južno Francosko, da si okrepi svoje rahlo zdravje. Pričakujejo, da se vrne šele čez 1 mesec.

Albanija, ki je doslej bila republika, se hoče sedaj baje spremeniti v kraljevino. Sedanjí predsednik albanske republike Ahmedbeg Zogu hoče postati kralj. Pristaši tega gibanja pravijo, da Albanci še niso zreli za republiko.

Za zajce, ustreljene namreč, so potrebni potni listi, če ga hočeš nesti v Ljubljano. Mestni magistrat ljubljanski je naročil svojim organom na mitnicah, da morajo vsakega zajca zapleniti, če nima lastnik od občine potrdila, da je zajc od pravega lovca ustreljen. Lovsko društvo je baje zaprosilo mestni magistrat za tako postopanje in utemeljilo svojo prošnjo s tem, da nosijo v Ljubljano zajce po največ lovski tatje. Nočemo zagovarjati lovskih tatov, ali da mestni magistrat kar krajinko zapove zapleniti vsakega zajca, za katerega pri-nasalec nima od občine potrjenega izvora, to pa tudi ne gre. Vsak, kdor prinese zajca, ni tat. Če je mestni magistrat mnenja, da je samo na ta način mogoče zatreti divji lov, potem bi moral preje razglasiti po vsej Sloveniji svoj ukrep, da bi se prizadeti znali ravnati. Mnenja pa smo, da je dolžnost zakupnika lova, da skrbi za to, da se v njegovem lovu ne krade, ne pa da mesto ovira prost promet.

»Kmetijski koledar« za l. 1926. v žepni obliki se še dobi. Je trdo vezan in stane 10 Din, po pošti 11 dinarjev. Naročila sprejema: Kme-

hijska tiskovna zadruga v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7.

Potres smo zopet čutili v nekih krajih, tako v Postojni in v Zagrebu, pa tudi drugod v četrtek 7. t. m. zjutraj. Učenjaki napovedujejo za letošje še več potresnih sunkov, ki jih bo čutila Slovenija.

Močan potres so imeli v zadnjem času tudi v Italiji in na Kitajskem. V Italiji je poškodovanih precej hiš, med tem ko je na Kitajskem tudi zelo mnogo človeških žrtev. V dveh vaseh je prišlo ob življenje prav vse prebivalstvo.

Potres na novega leta dan se je čutil tudi v Avstriji prav do Dunaja. Središče potresa je bilo v Italiji. Najmočnejši je bil v Benetkah, kjer je trajal 9 minut in je porušil več hiš. V Trstu je trajal potres dve minuti in je bil že tako silen, da je vse ljudstvo drvelo na cesto. Obiskovalci gledališča so bežali na cesto s tako silo, da je več oseb pomorečilo.

Zelo hudo zimo še napoveduje za letošje nek francoski vremenski prerok. Ugovarja pa mu nek Amerikane, ki napoveduje milo zimo. Eden bo že zadel.

Velikanski škandal se je zgodil v Budimpešti. Zalotili so namreč družbo obstoječo iz najvišjih dostojanstvenikov, ki se je pečala s ponarejanjem francoskih bankovcev. Vso to pokvarjeno gospodo so že spravili pod ključ. Francija, ki je močno oškodovana, je poslala lastne detektive na Madžarsko, ki pomagajo zasledovati zločince. Francozi se namreč boje, da Madžarska sama ne bi postopala dovoljno strogo, zato jo nadzirajo.

Ponarejevanja denarja v Budimpešti so se udeleževali tudi madžarski ministri, škofje in celo madžarski regent Horti je osumljen zločina. Razun tega so zapleteni v ta sramotni škandal razni pregnani nemški kralji in knezi. Razun francoskih frankov so ponarejali posebno še češke krone. Po eni strani so s tem hoteli priti do premoženja, po drugi strani pa so nameravali na ta način v sosednih državah napraviti zmedo, ki bi jo izkoristili za združenje Slovaške ter Avstrije z Madžarsko. Po vsem tem se vidi, da so Madžari zelo nesramen sosed, ki mu ni nič zaupati. Menda so še vedno premalo tepeni.

Tisočdinarske bankovce so ponarejali v Zagrebu. Več goljufov je že pod ključem, ostali slede. Kazen za zločin ponarejanja denarja je zelo huda.

Od Sv. Bollenka na Kogu (pri Središču) poročajo, da se je zabodel z nožem viničar Fr. Škrobelj. Vsled zauživanja alkohola se mu je zazdelo, da ga preganja hudič; zato je vzel nož in z istim mahal po zraku, da bi pregnal hudiča. Pri tem je zabodel nož prav zraven srca. Našli so ga umirajočega v luži krvi.

Požari. Pri Sv. Miklavžu nad Laškimi je pogorelo gospodarsko poslopje J. Kneza. Rešili so le živino. V Primčivasi na Dolenjskem je ponoči izbruhnil požar v hlevu posestnika Kovača. Požarna bramba iz Ambrusa je pravočasno nastopila in preprečila, da požar ni objel

cele vasi. Pač pa je posestniku Kovaču uničil razen hleva tudi hišo. Sumi se, da je zažgala zlobna roka.

V špitaliču pri Motniku so se v noči 7. januarja stekli fantje med seboj. Eden je dobil težke poškodbe. Na cesti, kjer se je vršil pretep, je stala velika mlaka krvi.

Smrtna nesreča. 30. dec. je šel po progi pri Št. Ilju nad Maribodom Drozg Franc, viničarski sin iz Ranc pri Spodnji Kungoti. Naenkrat pride vlak, stroj ga zagradi in čisto razmesari. Nekaj kosov trupla so našli na progi, drugo truplo je stroj zavlekel v Avstrijo, v Spielfeld. Fant je prišel šele pred par dnevi od vojakov.

Potres in mrlič. Na Brezjah na Gorenjskem so na novega leta dan v neki hiši imeli mrliča. Ob potresu se je začelo truplo gibati. Ljudje, ki so čuli pri njem, so se tako ustrašili, da potresa niti zapazili niso in so zbežali.

Rakev faraona Tutankamena so sedaj vzdignili iz grobnice in prenesli v Kairo, glavno mesto Egipta, kjer so jo spravili v muzej. Rakev je vsa od zlata in tako težka, da jo je nosilo osem nosačev. Vsled velike teže se tudi ni bati, da bi se je polastili kaki tatovi.

Ne sodite prenačljeno! V neki vasi v bližini Zagreba je kmetskimi staršem zbolel otrok. Starši so pripovedovali, da so otroku dali jesti rezance, a kmalu na to mu je postalo slabo. Hitro so vzeli otroka in ga odnesli v Zagreb k zdravniku, toda preden je mogel zdravnik bolnika preiskati, je že nastopila smrt. Potrti starši so seveda takoj sodili sledeče: Moko smo kupili pri trgovcu Suši, sigurno je bila zastrupljena, ker je otroku kmalu po zavžitju rezancev postalo slabo. Na to govorjenje staršev so zdravniki mrtvega otroka natančno preiskali in so dognali, da je dete umrlo — na pljučnici. Ker starši sami te boleznice seveda niso mogli spoznati, so začeli dolžiti trgovca.

Vest ga je pekla. Pri berlinski policiji se je nedavno oglašil nek 36 let star ključavničar. V veliki razburjenosti je pripovedoval, da je leta 1917. kot mornar skrivaj pripeljal na svojo ladjo neko 18-letno deklico in jo tam zaprl v svoji sobi. Ker ji ni mogel dajati dovolj hrane, sta se sprla, a on je iz strahu, da bi predpostavljeni izvedeli za njegovo dejanje, deklico umoril in truplo sežgal. Od onega časa se mu zdi, da ga njen duh preganja noč in dan. Ker tega ne more več prenašati, zato se prostovoljno javlja policiji.

Tudi nekaj tako bogata Nemčija živi v zelo težkih gospodarskih razmerah. To je najlepše dokazano s tem, da ima ta država sedaj nad en milijon brezposelnih, a razen tega se ljudstvo izseljuje v vse dele sveta.

V Mehiki (v Ameriki) je 20 roparjev napadlo osebni vlak in ga zažgalo. V vlaku je bilo mnogo denarja, ki so ga roparji ugrabili ter na to zbežali z lokomotivo. Izpod ruševin zažganega vlaka so doslej potegnili 30 sežganih trupel.

Ljudstvo iz obubožane Nemške Avstrije se vedno bolj izseljuje. Leta 1925. se je izselilo v razne dr-

žave celega sveta štirikrat več Avstrijcev, kakor leta 1924.

Samomorov je bilo na Dunaju v pretečenem letu 2259, od tega 1065 žensk. Med samomorilci je mnogo oseb, ki so pod staro Avstrijo veljale za premožne. V letu 1925. je bilo na Dunaju enkrat več samomorov, kakor leta 1924.

O slabem gospodarskem stanju v Avstriji priča tudi okolnost, da je 1. 1925 bilo na Dunaju nad 150 tisoč dolžnikov zarubljenih. Ker ima Dunaj 2 milijona prebivalcev, je bil torej rubljen vsak 13 Dunajčan.

Tudi v Nemčiji so roparji začeli svoje delo. V nedeljo je v nekem brzovlaku bil napaden berlinski trgovec od svojega sopotnika. Ropar mu je odvzel ves denar in sploh vse, kar je trgovec nosil pri sebi. Napadalec je takoj po izvršenem zločinu skočil iz drvečega vlaka. Na drugem kraju v zapadni Nemčiji je roparska tolpa napadla brzovozni tovorni vlak. Prestavila je signale tako, da vlak ni mogel naprej. Nato je naskočila vlak, toda osobje, ki je vlak spremljalo, se je postavilo v boj in je roparje pregnalo.

Ustrelil se je v Mariboru vojak Bojkič s službeno puško, ker je za kazen bil premeščen iz pisarne k četi.

Profitorske iznajdljivosti. Odvetniki so že odnekaj najbolj iznajdljivi profitarji in špekulanti. To so sedaj zopet dokazali na Francoskem. Francoski denar (frank) je namreč iz gospodarskih in političnih razlogov podvržen znatnim spremembam. Enkrat skače, enkrat pada. Da bi odvetniki od tega ne imeli škode, so začeli zahtevati plačilo v blagu in ne več v denarju. Tako je nek pariški advokat zahteval za plačilo mesto denarja kar avtomobil. Drug advokat je zahteval za celih deset let naprej brezplačno stanovanje. Zopet drugi je dobil od svoje stranke za zastopstvo pri sodišču dragocen kožuh. Najbolj kričeč je slučaj advokata, ki si je dal obljubiti od svojega varovanca-mesarja skozi dve leti dnevno toliko mesa, kolikor ga bo rabil? Seveda, kaj se to pravi: »Kolikor ga bo rabil?« Gospod advokat pride mogoče nekega dne na misel, da rabi kar celega vola! Takšni so. Znajo si pomagati!

Žrtev ničvrednih knjig. Berlinska policija je zasačila 18-letnega fanta, ko je čakal na samotnem kraju na ženske. Kakor hitro je prišla kaka ženska mimo, ji je vrigel zanjko za vrat, jo potegnil na tla ter jo na najsurovejši način pretepal. Pred sodnikom je fant povedal, da je vedno rad čital same roparske povesti, v katerih so bili opisani podobni napadi. To je vzbudilo v njem željo, da bi tudi sam poskusil izvršiti take napade. Sodišče mu je dalo eno leto težke ječe, kjer bo imel dovolj prilike, da si zopet prežene želje po roparstvu.

Elizabetin lovec. Ruska carinja Elizabeta (1741—1762) je imela za loveca Gavrilu Izvolskega, ki je bil zelo šaljiv in ki je smel carinji povedati marsikatero resnico. Nekoč

ko Izvolski jaha poleg carinje, potegne iz žepa leseno tobačnico. »Ali te ni sram, Gavrilko, kot lovec carinje imeti tako tobačnico?« »Mati, nimam druge.« »Dala ti bom zlato.« Poteklo je že več mesecev in Izvolski ni dobil še nove tobačnice. Nekega dne opazi gručo služabnikov, ki se pripravljajo o pravici in resnici. »Kaj resnica,« pravi »resnice sploh ni; še carinja laže.« Vsi so zaradi njegovih predrznih besed osupnili. Povedali so carinji. Elizabeta ga pokliče in pravi: »Gavrilko, kdaj sem ti lagala?« »Obljubila si mi zlato tobačnico, toda do zdaj je še nisem dobil.« »Imaš prav! Sem čisto pozabila.« In carinja steče v sobo in se kmalu vrne s srebrno tobačnico, ki je bila močno pozlačena. Gavrilko vzame tobačnico, zmaje z glavo in pravi: »Se ni vse prav. Mati, obljubila si mi zlato, dala pa si mi srebrno.« »Res, resnico ljubiš nad vse. Moram iti po zlato, daj mi srebrno nazaj.« »Ne, mati, kar carinja enkrat da, ne zahteva nikdar nazaj. To rabi lahko ob delavnikih, zlato pa za praznike.« Smeje mu reče carinja, da ima prav in gre še po zlato tobačnico.

Pajk in miš. Kakor poroča nek ameriški list je nek Amerikanec našel v svoji kuhinji miško, ki je z repom visela na pajčevini, toda še je s prednjimi nogami brskala po tleh. Po enournem prizadevanju jo je pajk opredel okoli vratu. Te se je zgodilo zjutraj. Ko se je hišni gospodar zvečer vrnil domu, je bila miš že mrtva in je visela za en palec od tal. — Čez noč jo je pustil viseti, tekem noči pa jo je pajk zopet dvignil, tako, da je visela eden in tričetrt palca od tal.

Za kratek čas. Sodnik vpraša tat: »Zakaj ste zdravniku ukradli uro?« Tat: »Gospod, veste, zdravnik mi je zapisal na vsako uro žilčko zdravil. In ker ure nisem imel, sem moral vzeti zdravnikovo uro, ker bi drugače ne vedel, kako naj jemljem zdravila!«

* * *

Strahovi.

O strahovih so prinesle nedavne tržaške »Novice« zanimivo razpravo, v kateri pisatelj pripoveduje razne doživljaje v dokaz, da strahovi izvirajo iz domišljije. »Strah je v sredi votel, a od zunaj ga ni nič!« Pisatelj navaja sledeče lastne doživljaje:

»Neko noč se prebudim in vidim, da sedi na stolu, ki je stal vedno tik moje postelje pri vnožju, belo oblečena žena. Bil sem že v svojem dvanajstem letu, a vendar me je obšla neka groza. Trenutno nisem vedel, kaj naj storim; ali naj zavpijem, da zbudim svoje starše? To ne kaže, ker je stala obširna veža med mojo sobo in med sobo, kjer so spali oni. Ker sem torej uvidel, da mi klicanje ne bi pomagalo, se ojunam, sežem po vžgalicah, ki sem jih imel poleg sveče na stolu ob vzglavju in prižgem. Pa kaj sem videl? Srajco svojo, ki sem jo zvečer, ko sem se slačil, položil na stol čez naslonjalo. Ko bi se ne bil prepiral, bi trdil tedaj tudi jaz, da me je ponoči obiskala

neznana bela žena, in drugi bi pri-
dejali, da je bila to naša sosedka,
ki je nedavno prej umrla.

Drug slučaj. Spal sem, a kmalu
se prebudil, ker sem čutil, da me
je nekdo potipal po levi rami, ob-
nem pa je vlekel raz mene odejo.
Trenutek pozneje me potiplje po-
novno in med tem je tudi odeja že
zdrknila na tla. Zdramil sem se
popolnoma in stvar mi je postala
jasna. Imam namreč navado, da se
vedno, ko grem spat, vležem na
svojo desno stran, roki pa prekri-
žam čez prsa tako, da se prsti des-
ne roke dotikajo leve rame. Med
spanjem so delovale mišice in prsti
moje desne roke so se jeli pregi-
bati in tako sem potipal samega
sebe po levi rami. Odeja pa mi je
zlezla na tla, ker sem jo v spanju
z nogami zbrcal raz sebe. Ko se mi
je to zgodilo potem še pogosto, ni-
sem več ugibal, kdo me hodi po-
noči buditi. Drugi bi bili prepriča-
ni, da jih nadleguje strah.

Razne prikazni in strahove vidi-
mo tudi izven hiše. Meni n. pr. se
je pripetil tale slučaj: Cesta, ki vo-
di od mesta Loža (Notranjsko) v
bližnji Stari trg, ima dva pravokot-
na ovinka. Pri drugem ovinku stoji
na desni kapelica. Pri tej kapelici
pravijo, da straši. Sicer sem hodil
tudi že v vseh nočnih urah, a strahu
še nisem videl nikoli. Nekega zim-
skega večera pa sem se napotil k
svojemu prijatelju v Stari trg. Bi-
la je nekako sedma ura zvečer; me-
sec je skozi lahko meglo mrko raz-
svetljeval s snegom pokrito pokra-
jino. Ko pridem preko prvega ovin-
ka, zagledam v smeri proti kape-
lici, na desni strani ceste, stvar,
podobno živali. Ležala je na hrbtu,
noge je molela kvišku, glavo pa je
imela obrnjeno proti meni in gle-
dala me je s široko odprtimi očmi.
Barve je bila sivkaste, po životu
pa je imela vse polno temnih, okro-
glikastih lis. Obstal sem in opazo-
val to čudno stvar. Nisem si mogel
raztolmačiti, kaka žival naj bi to
bila. Medvedov in volkov je sicer
tu dosti in v zimskem času se pri-
bližujejo tudi hišam; privlečejo se
iz bližnjega gozda. Toda žival, ki
leži tu na cesti, ni podobna ne
medvedu, ne volku. Če bi živele
pri nas hijene, bi trdil, da je lisa-
sta hijena. Prestopal sem se po ce-
sti na levo in desno in opazoval ži-
val, a nisem mogel dognati kaka
žival naj bi to bila. Ker me utegne-
jo morda motiti oči, sem si jih pri-
šel meti, da bi potem bolje videl.
A tudi to ni pomagalo. Žival je v
mojih očeh ostala žival in prav nič
drugega. Strah me ni bilo, ker je
bila noč svetla. Vendar pa se ni-
sem upal iti mimo nje. Če me ži-
val naskoči, mi ne more pomagati
nihče, saj je tu na samotni, precej
izven mesta.

Po kratkem premišljevanju, kaj
naj storim, se obrnem in grem na-
zaj v mesto do čevljarja Martina.
Stopim v sobo in povem mu, kaj
sem videl na cesti ter ga prosim,
naj gre z menoj, da si i on ogleda
to čudno prikazen. Martin je bil ta-
koj pripravljen, vzame izpod skri-
nje sekuro in si jo obesi na levo
roko. Urnih korakov sva jo maha-
la proti dotičnemu kraju. Ko pri-
deva do ovinka, mu pokažem to

čudno »zver«, ki je ležala ravno
tam in v isti legi, kakor poprej.
»Glej ga vraga, kaj neki je to,« je
dejal Martin. Stopila sva par kora-
kov bližje in videla sva še razloč-
neje, da je to žival posebne vrste.
Ko je bil s tem prepričan tudi Mar-
tin, prime za sekuro in jo vrže z
vso močjo proti nji. V trenutku pa,
ko je sekira zadela in je zaropota-
lo, sva izpregledala oba in doznala,
da ni to nikaka žival, ampak da
so krcelji, ki so jih tu sem navozili
vozniki iz bližnje snežniške graj-
ščine bržkone proti večeru, zakaj
popoldne, ko sem šel tod mimo,
jih še ni bilo. Krcelji so bili skonee-
ma žigosani z grajščinskimi žigom
in to so bile one temne lise, ki sva
jih preje videla na dozdevnem ži-
valskem životu. Stopila sva nazaj
na prostor, kjer sva stala sprva, in
skušala sva si zopet predočiti
prejšnjo »žival«, a ni se nama po-
srečilo. Videla sva odslej le krcelje.
Ko bi se ne bila prepričala in se
vrnila, bi lahko z vso odločnostjo
trdila, da je ležala tu žival poseb-
ne vrste. Tako varajo zvečer člo-
veka oči.

Pa naj povem še tole: Neko je-
sensko noč sem se vračal po isti
cesti domu. Seboj sem imel mlade-
ga psička. Noč je bila zelo temna.
Ko se približam gori omenjeni ka-
pelici, zagledam pred seboj tri ne-
navadno visoke, močne postave, ki
so stale na desni njivi prav blizu
ceste. Kdo so ti orjaki in koga ča-
kajo? Popoldne ko sem šel tod mi-
mo, je bila njiva še prazna. Še bolj
pa sem bil osupljen, ker je moj ma-
li psiček, ki je tekel par korakov
pred menoj, pričel lajati. Kaj naj
storim? Vrniti se nazaj v Stari trg,
ne kaže, izogniti pa se tudi ne mo-
rem nikamor, torej moram naprej.
Ker nisem imel pri sebi nikakega
orožja, niti palice ne, sem se sklo-
nil k tlom in pobral s ceste par de-
belih kamnov. Tako oborožen sto-
pam naprej; moj psiček pa je la-
jal neprestano. Ko se približam
trem postavam, obstanem in zavpi-
jem: »Kdo je?« a nikdo se ne ogla-
si, zavpijem drugič, tretjič, pa še
nobenega glasu. Nato pa vržem z
vso močjo kamen proti prvemu iz-
med teh treh orjakov. Zadel sem;
zašumelo je in v tem trenutku sem
tudi spoznal, da stoje tu tri osterni-
ce*, ki so jih postavili potem, ko
sem popoldne odšel že mimo. Oblo-
žili so jih s fižolovko, da se na njih
posuši.

Takih in enakih doživljajev se
more napisati cele knjige, saj jih
je doživel skoro vsakdo izmed nas.

Treba pa je ljudstvo poučiti, da
strahov sploh ni in da so vsi stra-
hovi le plod bujne domišljije, ki ji
pomaga slaba razsvetljava, zato se
vidijo strahovi le ponoči. Vsakdo
naj se vsakokrat prepriča, kaj je
na strahu, ki mu je napravil vro-
čo kri in mu ježil lase, pa bo uvi-
del, da je zgoraj navedeni ljudski
pregovor pravilen: »Strah je v sre-
di votel, okrog kraja ga pa ni.«

* Na Notranjskem nimajo kozolcev; na-
mesto njih postavijo po njivah kake tri
metre visoke vrhove smrek, ki jih obse-
kajo tako, da ostanejo na njih do 20 cm
dolge rogove, na nje pa nalože deteljo,
fižolice in druge poljske pridelke, ki jih
je treba sušiti. Te vrhove imenujejo
»osternice«.

Srečen zakon.

Neki ameriški list je pozval svo-
je čitateljce, da naj sestavijo deset
zapovedi za srečen zakon. Prvo na-
grado je dobila gospa Ella May
Wheeler. Njene zapovedi so:

1. Tudi po poroki se ne smeš
slabše oblačiti kot prej. Pomni, da
je sicer »lov« končan, toda »plen«
moraš obdržati.

2. Sreča je odvisna od dobrega
zdravja, katerega pa ni mogoče mi-
sliti brez dobre prebave in torej
odvisno od dobre kuhinje. Skrbi
tedaj za dobro kuhinjo. To ne velja
mnogo več, toda kmalu boš opazila,
kako ti je hvaležen.

3. Veseli se, ako je nekaj dni
prost svojega dela. Ne porabi ga
tako za svojo pomoč pri pospravl-
janju in čiščenju, temveč mu pri-
govarjaj, da potrebuje razvedrila
in ga pusti, da za nekaj dni tudi
kam odpotuje. Vrnil se bo telesno
in duševno okrepčan in ti bo od
srca hvaležen.

4. Nikdar si ne dovoli kake pre-
zirljive opazke o njegovih sorodni-
kih. Misli vedno, da si zaradi nje-
ga tukaj in v njegovih očeh si boš
ohranila spoštovanje.

5. Naj te ne lomijo krči, ako nosi
kravato, ki tebi ni po godu, ali pa,

ako kadi cigaro, katere duha ne-
moreš prenesti. Do svojega okusa
ima ravno toliko pravice kot ti.

6. Sledi njegovemu zanimanju,
pa če velja tudi lepi ženski. Redke-
so žene, ki priznajo čednost druge,
toda ti bodi ta redka žena. Čim lep-
še so tvoje misli, tem večji ugled
boš imela v njegovih očeh. Ne želi
vladati, temveč vedno misli, da si
žena.

7. Ako ti prinese kako darilo,
katerega bi se mogla poslužiti sa-
mo, če bi bila zamorka, okleni se
ga okoli vratu in se mu zahvali za
dar s sladkim poljubom.

8. Ako se mu pripeti kaj hudega,
kar je vedno mogoče, potrudi se,
celo stvar napraviti zabavno in ša-
ljivo. Marsikatero tragedijo je že
odvrnila umestna šala.

9. Ne odkopavaj mrličev. Pusti
preteklost zakopano. Draženje je
navadno prvi korak za razporoko.

10. Vedno misli na besede du-
hovnika, ki vaju je poročil: »ljubi,
spoštuj ga in skrbi zanj, če je zdrav
ali bolan. Pozabi na vse drugo, sa-
mo njemu bodi naklonjena...« In
ako se mu kdaj obrača na slabo,
tedaj šele mu stoj ob strani, kajti iz
vsakega moža more postati junak
— iz ljubezni do žene.

Za volitve v »Delavsko zbornico«.

KAJ DENETE V KUVERTO?

Vsak naš somišljenik mora de-
jati v kuverto, ki jo dobi, dve stva-
ri: Uradno legitimacijo in glasov-
alni listek, na katerem je natis-
njeno: Glasujem za listo »Sloven-
skega kmečko-delavskega ljud-
stva«, katere nosilec je Milutin De-
belak, inženir v Ljubljani. To dvoje
mora biti v kuverti, drugega nič.
Kuverto potem zalepi. Na oddajni
listek, ki se mora držati kuverte,
napiše vsak svoje ime in priimek.

KOMU SE KUVERTA ODDA?

Vsak naš somišljenik naj odda
pravilno opremljeno kuverto za-
nesljivemu našemu zaupniku. Ta
jih potem zbere in izroči naprej.
Nazadnje se jih skupaj odda urad-
nemu glavnemu volivnemu odboru.
Nobene kuverte ne dajte iz rok
drugemu, naj bo to kdorkoli, kakor
samo zanesljivemu našemu zaup-
niku. Na ta način preprečimo zvi-
jačnosti nasprotnikov.

Za vsakega mislečega delavca in
delavko mora biti jasno, da mora-
mo preprečiti, da bi v Delavski
zbornici o delavskih koristih odlo-
čevali združeni klerikalci in žerja-
vovi pristaši.

Absolventom kmetijskih šol.

Absolventi kmetijskih šol tvorijo
pri nas lep štab pionirjev kmetij-
skega napredka po deželi. Mnogo
od njih je v javnih ali privatnih
službah, drugi so ugledni kmetijski
gospodarji itd. Žal, da med njimi ni
prave zveze in mnogo jih je, ki so
se videli zadnjikrat, ko so si segli
s tovariši za slovo v roke takrat,
ko so zapuščali zavod, kjer so črpa-
li kmetijske nauke za praktično živ-
ljenje.

Edino vez je doslej tvorilo med
njimi društvo absolventov kmetij-
skih šol, to pa je le životarilo in je
končno zaspalo.

Več med posameznimi kmetijskimi
strokovnjaki in našimi kmetij-
skimi šolami in zavodi je potrebna
in koristna in zato se mora ustvariti
in mora ostati. Kmetijska veda sil-
no napreduje. Posamezni v praksi
stoječi kmetijski strokovnjak njen
napredek ne more vselej tako za-
sledovati, kakor pa kmetijski stro-
kovnjak v javnih službah, zlasti pa
na kmetijskih šolah. Zato je potreb-
no, da se večkrat sestanemo ter raz-
govorimo o strokovnih zadevah. Ko-
liko lepih in spodbudljivih stvari se
lahko vidi na naših kmetijskih šo-
lah in vzornih posestvih, državnih
in privatnih, zato je potrebno pri-
rejati sestanke, skupne strokovne
izlete, zborovanja itd. Pa tudi sta-
novske zadeve zahtevajo medseboj-
nih stikov in skupnega dela. Nujno
je torej potrebno, da se vsi z vne-
mo oklenemo naše edine stanovske
organizacije, to je Društva kmetij-
skih strokovnjakov za Slovenijo v
Ljubljani.

Kmetijski strokovnjaki, bodisi da
stojite v javnih ali privatnih slu-
žbah ali pa da ste samostojni gospo-
darji, pristopite vsi kot člani in se
udeležujte pridno zborovanj, sej,
sestankov in izletov tega društva.
Društvo je razdeljeno na sekcije
Ljubljana, Maribor in Novo mesto.
Okoli teh center se moramo zbirati.
Novomeška sekcija tega društva je
sklenila, da priredi na praznik, dne
23. marca ob 10. uri dopoldne v
kmetijski šoli na Grmu sestanek
kmetijskih strokovnjakov.

Prijave za pristop k društvu in
za udeležitev na tem sestanku spre-
jema do 1. marca t. l. predsednik
novomeške sekcije B. Skalicky. Pri-
glasite se vsi, ki Vam je za dobre
skupno stanovsko stvar. Natančni
spored sestanka se naznani po 1.
marchu.

Narodni gospodar.

Valuta.

Povojna leta so dokazala, da so najnesrečnejše one države, v katerih se je vrednost denarja mnogo in mnogokrat spreminjala. Koliko je trpela Nemška Avstrija, ko je njena krona padala! Ko se je ustanovila Jugoslavija, takrat sta bili avstrijska in jugoslovanska krona enako vredni. Ščasoma pa je vrednost avstrijske krone padla tako, da si za eno jugoslovansko krono dobil kar 250 in še več avstrijskih kron. Podobno in še huje je dolgo padal denar (marka) v Nemčiji. V teh dveh državah so vsled padanja denarne vrednosti strahovito trpeli delavci, uradniki in sploh vsi oni, ki žive od mezd, dnin ali mesečnih, oziroma tedenskih in letnih plač.

Trpele pa niso samo tiste države, v katerih je denarna vrednost padala, nego hudo so trpele tudi one države, kjer je vrednost denarja rastla. Spominjamo v tem pogledu najbolj na Češko. To je nova leta 1918. ustanovljena država. Kot nova država je morala vpeljati nov denar, ki je v početku bil zelo slab. Bili so časi, ko se je za en dinar dobilo kar tri češke krone. Češka marljivost in razumnost pa je v najkrajšem času dosegla tako poboljšanje češkega denarja, da se je kmalu moralo plačati za eno češko krono celo dva in še več dinarjev, med tem ko smo poprej za

en dinar dobili tri češke krone. Človek bi mislil, da je tako poboljšanje češkega denarja bilo od velike koristi za vse češko gospodarstvo, toda izkušnja je pokazala, da ima tudi porast denarne vrednosti svoje slabe strani. Vendar pa te slabe strani niso zadele delavcev in uradnikov, kakor smo videli v Avstriji in Nemčiji, nego pri porastu denarne vrednosti so pred vsem trpeli fabrikantje, industrija vobče in veletrgovci. Posebno so trpeli oni, ki so imeli velike zaloge blaga. Blago so nakupili po manjši vrednosti denarja; ker se je vrednost denarja povečala, so temu primerno morali znižati cene blagu in so pri tem utrpeli silne izgube. Pravijo, da so takrat izgube češke industrije in veletrgovine znašale mnogo, mnogo milijard čeških kron.

Kar se tiče Jugoslavije, moramo vkljub vsem težavam, v katerih živimo, vendarle ugotoviti, da pri nas ni bilo v vrednosti denarja tako velikih razlik, kakor n. pr. v Avstriji, v Nemčiji, na Madžarskem ali celo na Češkem. Imeli smo mnogo sreče, kajti da bi se država sama bila posebno prva leta mnogo pečala z našim denarjem, to se ne more trditi. Takrat je vrednost dinarja tudi precej padla. Toda ker smo po prirodi bogata država in ker smo prejeli od Nemčije kot vojno odškodnino ve-

like količine raznovrstnega blaga, je končno dinar vendarle začel rasti. Če se je pred leti plačalo za 100 dinarjev le okoli 4.50 švicarskega franka, se je lani moralo za 100 dinarjev plačati že 9 in še nekaj več švicarskih frankov. Vrednost dinarja je na ta način zrastle za 100%. In pri nas so se pokazale iste posledice, kakor n. pr. na Češkem. Tudi pri nas vsled poboljšanja denarja trpe producenti, t. j. oni, ki proizvajajo blago. A to so pri nas v prvi vrsti kmetje, potem rokodelci in industrijalci.

Kar se tiče industrijalcev, jim po veliki večini v Jugoslaviji vkljub porastu dinarja ni bilo slabo. Oni stoje pod zaščito meščanskih strank — demokratov, eseslarjev in radikalov, ki imajo v narodni skupščini veliko večino. Kakor hitro so industrijalci začeli vpiti radi porasta dinarske vrednosti, so meščanske stranke takoj priskočile na pomoč in so uvozne carine na industrijsko blago tako povišale, da nihče ni mogel kupovati mnogo cenejšega inozemskega blaga, nego je moral rabiti vsled carine drago domače blago. Vse naše industrije, ki proizvajajo za domače odjemalce, so na ta način imele še veliko korist. Industrijam pa, ki proizvajajo za izvoz, se je godilo slabo, kakor onim na Češkem. Toda takih industrij je pri nas silno malo.

Med tem, ko so se meščanske stranke naglo potegnile za fabrikante, niso za kmeta-proizvajalca ničesar storile. In vsi se spominjamo, kako naglo so leta 1924. in v prvi polovici leta 1925. padale cene živine, dokler se ni cela kupčija končno popolnoma ustavila. Naš kmet namreč proizvaja za izvoz. Odvisni smo radi tega od mednarodnih cen, ki so za nas tem manjše, čim boljje stoji dinar. Ko dinar raste, dobiva naš kmet za svoje blago vedno manj dinarjev, med tem ko so meščanske stranke davke vkljub temu vedno bolj poviševale, a razen tega so morali naši kmetje kupovati drago industrijsko blago iz domačih fabrik, ki so bile zaščitene z visokimi uvoznimi carinami. Ni čudno, da je v teh razmerah naše kmetijstvo naglo propadalo in se začelo strašno zadolževati.

Malo na bolje se je spremenilo, ko so prišli radičevci v vlado. Davkov nismo pustili več poviševati. Izvozne carine na živino, ki so se jih meščanske stranke trdovratno držale, smo odpravili in s tem dosegli, da je kupčija z živino postala zopet živahnejša in da so cene živine skočile, ne da bi se istočasno zmanjšala vrednost dinarja. Istotako smo odpravili na korist kmeta razne druge izvozne carine ali pa smo jih znižali, ravno isto smo storili tudi z uvoznimi carinami na in-

Državni ekonom Josip Sustić:

Kmetijsko poučno potovanje po inozemstvu.

(Nadaljevanje.)

Železniška vožnja po turski progi iz Koroškega na Zg. Štajersko nudi opazovalcu mnogo zanimivega. V prvi vrsti nam padejo v oči zelo praktične ograje travnikov in pašnikov. Dolinski travniki in pašniki so po največ ograjeni in s tem razdeljeni na več oddelkov. Ta razdelba predvsem onemogoča pašo na tujih tleh, povzroča pa boljše izkoriščanje pašne, ker se zamore pasti kolobarno na pašnikih in jeseni na travnikih. Kolobarna paša krepi rušo in daje tudi večji pašni donesek, ker se vsaka oddeljena ploskev temeljiteje izpase, med tem ko trava na drugem ograjenem prostoru, ki ima priti na vrsto, medtem zopet naraste in več nudi.

Tudi na Gorenjskem se bode polagoma moral upeljati ta sistem izkoriščanja pašnih tal, tembolj, ker imamo več povoda za varčno gospodarstvo z rušo nego Nemci na Koroškem in Štajerskem kjer so tla mnogo boljše in posestva večja. Lesa za ograje nam ne primanjkuje, a lesena ograja (n. pr. podobno kakor jih imajo Jezerskem) enkrat dobro postavljena, zahteva le male poprav, drži pa desetletja.

V Admontu in okolici na Zgornjem Štajerskem.

V Admontu na Zg. Štajerskem in bližnji ter daljši okolici se nudi potujočim kmetovalcem zelo mnogo podučnega iz vseh gran planinskega kmetijstva, posebno še jeseni v septembru-oktobru, ko je skoro vsak teden, kje kaka kmetijska razstava ali slična gospodarska prireditve. Zelo pogosto se vrše premovanja in živinorejske razstave, mlekarske, kmetijsko-strojne, splošne kmetijske razstave i. dr. Današnja vsestranska kmetijska delavnost na Zg. Štajerskem se je izcimila iz sil in potreb poveljne dobe predvsem s pomočjo dobro organiziranega, a že starega kmetijskega združništva iz vseh gran kmetijstva.

1. SAMOSTANSKO VELEPOSESTVO V ADMONTU.

Najprej smo si ogledali veleposestvo, ki je last samostana v Admontu. Do nedavnega ni bil obrat tega posestva ravno najintenzivnejši, danes se pa posestvu pozna, da vodijo upravo strokovno

višje naobraženi organi. Posest se zboljšuje in modernizira z vsakim letom, tako da se ogled vseh tamkajšnjih naprav zelo izplača, ker nudi mnogo podučnega tudi glede na naše razmere.

Na posestvu se redi preko 100 glav goveje živine, muropoljske pasme, katera se preko poletja večinoma pase na lastnih planinah. Hlevi so ogromni, zmodernizirani danes skoro v vseh podrobnostih po navodilih bivšega ravnatelja bližnje planšarske šole v Grabnerhofu, profesorja dr. Schupplija. Staje za govejo živino so kratke, dolžina staje meri okrog 1'50 do 1'80 m, širina pa 0'95 do 1'10 m, tako, da stoji in leži živina ravno še neovirano in neprisiljeno. Natanko odmerjene kratke staje imajo to prednost, da se prištedi na prostoru in da spušča žival svoje blato navadno kar naravnost v takozvani »blatni jarek«, kjer se v spodaj ležečem kanalu nabira in odvaja gnojnica v skupno betonirano gnojnično iamo. Živali so privezane na staji s takozvanimi »Grabnerskimi visečimi verigami«: močna veriga je trdno pritrjena spredaj v sredini na tleh pred zelo nizkimi jaslami ter na prečnem tramu ali traverzi nad glavo. Žival ima glavo v drugi verigi, ki se z obema koncema lahko prosto pregiblje ob prvi, ki je pritrjena navpično. Na ta način se lahko pregiblje žival umerjeno naprej in nazaj, kolikor pripušča zmanjšana napetost pokončne verige. Z glavo se premika žival ob glavni verigi poljubno navzgor in navzdol in na obe strani. Na posestvu so nam verige hvalili kot zelo praktične. Odpeti se da žival s priprostim prijemom prav hitro. V hlevih se polaga veliko važnost na ventilacijo in svetlobo; okna so velika, ter imajo hlevi po več izvrstnih oddušnikov v stenah in v stropu. Enako tudi svinjaki.

Posestvo ima tudi ensilažno napravo (»Silo«-stolb) za kisanje zelene krme ob času dolgotrajnega deževja med košnjo. Okisano krmo jako hvalijo, da ugodno vpliva na mlečnost. Konjski hlev na posestvu je v vseh ozirih vzoren. Tlak tega hleva obstoja iz lesenih kratkih kladic (»Stöckelplaster«), ki je za hleve vobče najbolj priporočljiv zato, ker je topel in ker živali na njem redko kedaj zdrsejo. Pravilno zgrajen, je lesen tlak zelo trpežen in drži dolga leta. V Admontu je zgrajen na sledeč način: Na stlačeni zemlji se nahaja tanjša plast betona, kateri treba dati v prerezi primerno obločno obliko, ki se s tem prenese na ves tlak. Na beton pride 5—10 cm debela plast peska, ki povzroči, da ostane tlak nekako elastičen. Na pesek šele se polaga kratke lesene kladice, najboljše iz hrastovega ali mecesnozega lesa. Sklepne stike ali špranje med kladicami se zalije z asfaltom. Klad-

dustrijsko blago, ki ga mora kupovati kmet, delavec, obrtnik. Vse to smo storili v tem kratkem času.

Kar se tiče rokodelcev, posebno onih, ki žive s kmetom in od kmeta, lahko rečemo, da jim pride v dobro vse ono, kar pride v dobro kmetu. Če ima kmet denar, ga ima tudi podeželski obrtnik. Če kmet denarja strada, trpi tudi podeželski obrtnik in zato smemo mirno trditi, da je delo za kmetove gospodarske koristi tudi delo za koristi podeželskega obrtnika.

Še eno smemo povedati, namreč: Mnogo je zločinskih špekulantov na svetu, ki so na razne nepošteno načine skušali v poedinah državah spreminjati denarno vrednost, da bi na ta račun špekulirali z valutami in si tako brez dela nagrabili bogastva. Tudi pri nas se najdejo taki ljudje. Vključno temu se vrednost dinarja, odkar je Radičeva kmetijska stranka na vladi, skoraj prav nič več ne spreminja. Celo v jeseni, ki se radi velikega izvoza posebno rada spreminja vrednost dinarja, ni bilo nikakih sprememb. Vlada je namreč strogo pazila, da bi vrednost dinarja ostala stalna, stalno enaka. Od spreminjevanja imajo korist špekulanti, med tem ko delovno ljudstvo zraven trpi. Zato držimo dinar, a obenem pripravljamo vpeljavo zlate valute. Kakor hitro dobimo zlat dinar, potem se nam ni treba več bati škode vsled spreminjanja denarne vrednosti. Kajti pri zlati valuti se vrednost spreminja le, če so gospodarske razmere v kaki državi po narodi težke, česar pri nas ni, ali če imajo državo v rokah nesposobni, ozir. lopovski ljudje.

Mlekarsko zborovanje.

Na inicijativo Mlekarskega društva za ljubljansko okolico se je vršilo v nedeljo 10. januarja t. l. v dvorani Kmetijske družbe v Ljubljani mlekarsko zborovanje, katerega se je udeležilo čez 100 zastopnikov mlekarskih zadrug in društev ter mlečnih producentov-kmetov. Poleg teh se je udeležil zborovanja zastopnik velikega župana živinorejski referent Černe, predsednik Kmetijske družbe in šef kmetijskega oddelka Sancin, tajnik Kmetijske družbe inž. Lah, kmetijski svetnik Rohrman, državni mlekarski instruktor Pevc, zastopnik Zveze slovenskih zadrug ravatelj Trček, načelnik SKS Ivan Pipan, ravatelj Združenih mlekarn Tomc in drugi.

Zborovanju je predsedoval predsednik Mlekarskega društva Florjančič, ki je uvodoma pozdravil zastopnika velikega župana, Kmetijske družbe in druge ter naglasil, da se na eni strani hitro večja produkcija mleka, na drugi strani pa pada izvoz, tako da se pojavlja mlečna kriza, ki preti pritisniti na cene mleka in njega izdelkov, katere že sedaj komaj krijejo produkcijske stroške. Ugotoviti vzroke tej nastopajoči mlečni krizi in najti pota za njih odstranitev je namen današnjega zborovanja. Zato prosi zborovalce, da razpravljajo iz strogo gospodarskih vidikov in vsaj v teh kritičnih trenutkih pozabijo na demagoško strankarstvo.

Zastopnik Velikega župana je pozdravil zbor z obliubo, da bo oblast storila vse kar je v njeni moči v prosep kmetijstva in želel zborovanju mnogo uspeha.

Kot glavni poročevalec je državni mlekarski instruktor A. Pevc v poldrugo uro trajajočem in temeljito zasnovanem predavanju prikazal našo mlečno produkcijo, trgovino in konzum ter navedel vzroke krizi in podal nasvet za odstranitev iste.

Med drugimi je navedel, da obvladajo naše mlekarnice (zadružne in druge) okrog 20 milijonov litrov mleka letno. Od tega se porabi 12 milijonov litrov za aprovizacijo mest, 6 milijonov se ga predela v sir, 2 milijona pa v maslo. Sira se izdelava okrog 30 vagonov, od tega 12 vagonov v Bohinju. Pri tem seveda ni vračunano ono mleko, sir in maslo, ki ga predelajo in prodajo kmetje sami. Dočim se je mleko izvažalo v Avstrijo in se deloma še izvažalo, pa se mora sir in maslo konsumirati doma, ker sir po kvaliteti ne odgovarja zahtevam svetovnega trga, maslo pa niti po kvaliteti, niti po množini. Leta 1924 smo izvažali v Avstrijo dobrih 25.000 kg mleka dnevno, leta 1925 le še 8000 kg, leta 1926 pa obeta pasti na par tisoč litrov. Nazadovanju izvoza niso toliko krive svetovne cene in konkurenca kolikor pa naša slaba organizacija in kvaliteta blaga. Septembra 1925 je plačeval konzum liter mleka v Švici po 4 Din, na Holandskem in na Danskem pa po Din 2.50, dočim se je pri nas plačevalo ponekod le po Din 1.25.

Nadprodukcija mleka je torej precejšnja in se še večja, zato moramo tako usposobiti naše mlečne izdelke za svetovni trg, kakor si moramo preskrbeti trg sam. Za izvoz pridejo v poštev sledeče države: Švica, ki je naš najboljši odjema-

lec za jajca in ki uvaža letno 650 vagonov masla t. j. 8 krat toliko, kakor bi ga mi mogli nuditi, če bi vseh 20 milijonov litrov mleka predelali v maslo. bi bila najboljši odjemalec za naše maslo. V Nemčijo in tudi v Francijo bi lahko izvažali kazein in para kazein iz posnetega mleka za galalitno industrijo. V južne države (Azijo in Afriko) pa bi lahko izvažali sir in kondenzirano mleko, kakor Srbi že v veliki meri izvažajo sir kačkavelj.

V ta namen bi morali izboljšati in izpopolniti našo mlekarsko organizacijo (mlekarske zadruge, društva in družbe) ter organizirati producente (kmete), da bi bili v stanu postaviti na svetovni trg prvovrstne in enotne izdelke po konkurenčnih cenah.

Ker bi opisovanje podrobnega načrta za to presehalo okvir tega poročila, zato ga izpuščamo, v upanju, da bo g. instruktor Pevc tako pripravljen, da ga bo objavil v posebnih člankih.

Refren Pevčevega poročila je bil, da je treba 1. ustanoviti mlekarsko društvo za vso Slovenijo, ki naj sprejme v svoje okrilje predvsem vse mlečne producente (kmete) pa tudi mlečne trgovce in strokovnjake, 2. organizirati dobre centrale za predelavo in izvoz mleka in izdelkov, 3. otvoriti čimprej mlekarsko in sirarsko šolo, ki bo vzajala dobre mlekarije in 4. izboljšati živinorejo in dvigniti mlečnost krav.

Nato se je razvila živahna debata, katere so se udeležili Ivan Ažman iz Hraš, Val. Babnik iz Šiške, Ign. Dolničar iz Šmartnega, šef I. Sancin, kmetijski svetnik Rohrman

dice same morajo biti inpregnirane proti gnitju lesa. (N. pr. s karbolinejem.)

Marsikateri od naših živinorejcev bi si lahko omislili za svoje hleve enak tlak, ki odgovarja vsem zahtevam hlevskega stavbarstva. Betonski tlak je mrzel in živina na njem lahko zdrzne, ako nima tlak raskave površine, pri čemur se čestokrat celo poškoduje.

Zanimivo napravo smo videli pri stajah bikov, ki dokazuje, da se polaga zelo velika važnost na snago živali. Tam je stajališče sicer nagnjeno od jaslji proti jarku, toda le do okrog polovice, druga polovica je nagnjena od jarka proti sredini, kjer se nahaja luknja za podzemski odtok scalnice v jarek. Vsled te naprave je stajališče bikov vedno suho in snažno.

Kanalizacija iz mnogoštevilnih hlevov v skupno ogromno gnojnično jamo na dvorišču je brezhibna. Naravnost nad jamo, ki sama zavzema prostor večjega dvorišča, se nahaja hlevski gnoj na močnih prečnih tramovih, tako, da lahko vozi po gnojšču najtežji voz. Gnojnico se črpa iz gnojne jame z močno sesalko na električni pogon.

Razven najraznovrstnejših drugih gospodarskih naprav in strojev nas je najbolj zanimala velika sadna stiskalnica z električnim pogonom, ki je bila ravno v obratu. Dela stiskalnica temeljito in naglo.

Zunaj na poljih smo imeli priliko opazovati izkopavanje krompirja s posebnim, za to konstruiranim strojem sistema navile. Pokošeno krompirjevo so zgrabili skupaj v najkrajšem času s pomočjo navadnega stroja za grabljenje sena. Čim je bila s polja odstranjena krompirjevica, se je pričelo strojno izkopavanje gomoljev, ki je šlo z neverjetno naglico naprej. Stroj dela temeljito in zanesljivo: gomolji leže vsi na površini na desni strani brazde tako, da se motiko pri pobiranju gomoljev prav malo rabi. Prednosti tega stroja so: hitrost dela, s čemur se prihrani mnogo delavskih sil in temeljito delo, kajti gomoljev skoro nič ne ostane v zemlji, kar znači ob velikih ploskvah tem večjo pridobitev.

Za naše razmere ti stroji danes še ne prihajajo v poštev, toda tudi pri nas bi bilo želeli vsaj nekaj napredka v tem oziru. Večji posestniki bi si z nevelikimi izdatki lahko nabavili poseben plug za izoravanje krompirja, kateri dela sicer z enako hitrostjo kot navaden plug, toda vendar nam prihrani delo in čas, ker gomolje bolje izorava nego navaden plug. S tem se prišteje naknadno brskanje z motiko po brazdi in pridobi drugače izgubljeno množino gomoljev.

Na samostanskem posestvu v Admontu se sadi tri vrste krom-

pirja, »Alma«, »Jubel« in »Industrie«. Z vrsto »Alma« uprava ni nič kaj zadovoljna, pač pa se zelo hvali z vrstama »Jubel« in »Industrie«. Upravitelj nam je na podlagi večletnih poizkušenj zatrjeval, da je posebno krompir »Industrie« popolnoma imun (neostopen, odporen) zoper razne glivične bolezni, osobito zoper raka. Po navedbi upravitelja pridelava posestvo dvestopetdeset do tristo mq gomoljev na 1 hektar (10 mernikov posetve), kar bi bilo okrog trikrat več, kot so povprečni donosi krompirja na Gorenjskem. Uprava posestva dobiva originalno seme (gomolje) te vrste krompirja iz Nemčije ter prodaja pridelani krompir povečini kot semensko blago. V tem oziru stoji uprava pod nadzorstvom drž. kontrolnih organov. Semenski krompir se kot prvovrstno semensko blago prodaja za 30 odstotkov nad tržno ceno.

Avstrija ne nalaga na krompir nikake izvoze carine. Ne bilo bi napačno, če bi katera naših večjih gospodarskih organizacij naročila poskusoma par vagonov krompirja »Industrie«, ki zelo dobro uspeva po vsem okolišu Admonta. Ti kraji imajo približno enako podnebje kot Gorenjska. Na Gorenjskem je krompir deloma vsled nesistematične izmenjave semen, deloma vsled več vrst glivičnih bolezni, ki ga zadnja leta redno napadajo, precej degeneriran. Zato bi bilo pač umestno, poskusiti preizkušnje, zelo rodovitne, odporne tuje vrste tudi pri nas. Krompir iz drugih delov Slovenije je glede glivičnih bolezni povečini enako vprašljive vrednosti kot semensko blago, kakor gorenjski, zato bi import tujega semenja brez dvoma ustrezal potrebam. Krompir v Avstriji nima visoke tržne cene. Ne more pa biti odveč, ako povdarjam, da je eden glavnih vzrojev velikih donoskov krompirja na samostanskem posestvu v Admontu — gnojenje in primeren plodored, v katerem so rastopane tudi deteljine (mešanice detelj in trav), ki se drže po več let zaporedoma. Krompir se sadi po ozimni rži, dobro pognojeno s hlevskim gnojem, kalijevo solj in superfosfatom, a krompirju se zopet gnoji hlevski gnoj in obe omenjeni umetni gnojili kot naglavno gnojilo.

Celoten vtis gospodarstva na samostanskem posestvu je zelo povoljen, obrat se je zmoderniziral, gospodarji se v okviru tamkajšnjih razmer precej intenzivno. Čisti dobiček razmeroma nikakor ne more biti majhen. Kmetijstvo nudi posetniku v vsaki grani marsikaj podučnega. Pri nakazovanju so nam šli vsi gg. agronomi rade volje na roko.

(Dalje sledi.)

Iv. Pipan, Gubane iz Gorič, Starman iz Škofjeloke, predsednik Florjančič, instr. Pevc, I. Lovrač iz Izlake, Fr. Kristan iz Vodice, živinozdr. Cerne, ravn. Trček in drugi.

Iz debate je predvsem izzvenelo, da se morajo nujno organizirati vsi mlečni producenti (kmetje) v posebni organizaciji, ki naj bo zaščitnica njih interesov in ki naj v slučaju potrebe vzame v svoje roke vodstvo mlečne trgovine, predelave in regulacijo cen mleku in njegove izdelke. Dalje se je apeliralo na predstavnike oblasti, da čimprej oživijo prepotrebno mlekarstvo šolo, ker brez dobro usposobljenih mlekarjev ni mogoče niti organizatorično in komercialno niti tehnično delo, in da podpirajo mlekarstvo, ki bo sedaj, ko bodo gozdovi kmalu izsekani, skoraj edini vir kmetovih dohodkov, z ugodnimi železniškimi in carinskimi tarifami ter podpiranjem mlekarstvih zadrug, da se iste izboljšajo ter izpopolnijo.

Po tri in polurnem lepo uspelem zborovanju se je soglasno izvolilo pripravljalni odbor, ki naj pripravi vse potrebno za sklicanje obnega zbora, na katerem naj se ustanovi mlekarstvo društvo za Slovenijo in katerem naj se predlože nadaljni izdelani predlogi v smislu današnje razprave. V pripravljalni odbor so bili izvoljeni: Iz. Florjančič, Dravljica; Ivan Pipan, Vižmarje; Fr. Lončar, Horjul; Fr. Tršar, Vrhnika; Jože Hafner, Škofjeloka; Valent. Starman, Škofjeloka; Lovro Novak, Naklo; Jože Umnik, Suha; Ivan Lovrač, Moravče; Janez Gubane, Vodič; Jernej Vode, Skaručna; Ivan Ažman, Hraše; Iv. Rozman, Boh. Bistrica; Anton Kavalir, Rateče; Ivan Lovrač, Izlake; Franc Šefman, Radohovavos in Miha Mušič, Tančagora.

Pripravljalni odbor naj pritegne k sodelovanju tudi kmetijske strokovnjake in Kmetijsko družbo ter Zadrugne Zveze.

* * *

Ustanovitev Osrednje sirarske zadruge za radovljanski okraj v Bohinju.

Potreba po tesnejši združitvi mlekarstvih in sirarskih zadrug, katerih je v radovljanskem okraju že 22, je napotila iste do razpravljanja o ustanovitvi centrale. V ta namen se je vršil 27. decembra drugi sestanek, na katerem je bilo po 46 delegatih zastopanih 16 zadrug.

G. Alfonz Mencinger je pozdravil vse došle delegate, predstavil zborovalcem člana glavnega odbora Kmetijske družbe g. Ivo Ažmana in ravnatelja Zveze slovenskih zadrug g. Fr. Trčka ter predlagal, da se izvoli predsednikom današnjega sestanka g. Ivana Rozmana iz Bitenj, čemur navzoči soglasno pritrdijo, Alfonza Mencingerja pa določijo zapisničarjem.

Kot prvi poročevalec je govoril tov. Ivo Ažman: Namen današnjega sestanka je točno začrtati že v ravnokar prečitanem zapisniku. Glavno je, da dosežemo pot in obliko, ki bo izključevala posredovalce in prekupčevalce. Za primero na-

vaja, da so v brezniški občini prodajali kmetje prekupčevalcem mleko, ki so ga oddajali potem jesenskim delavcem, po 2 Din, a ti po 3 Din naprej, sedaj ko so se kmetje sami organizirali, ga prekupčevalci že sami plačujejo po 2.50 Din, oddajajo pa ravno tako po 3 Din. Podobno se bo dalo doseči tudi pri siru, ako izvedemo pravilno organizacijo.

Kot nadaljnji poročevalec izvaja g. ravnatelj Trček približno sledeče: Vaš namen je, doseči v pravilni obliki to, da s svojim izdelkom, to je sirom bohinjskega tipa, ne samo na domačem, nego tudi na svetovnem trgu dominirate. Nekako tako, kakor Danci s svojim maslom in Švicarji z raznimi izdelki sira. Neoporečno je namreč dejstvo, da se zlasti imovitejši krogi privadijo gotovih tipov in pri tem ne vprašajo, koliko stane, ampak kakšno je blago. Zato bo tudi Vam treba v prvi vrsti gledati na to, kako naj se dvigne kvaliteta blaga. Stremeti boste morali zato za tem, da si za svoj izdelek ustvarite posebno znamko, posebni tip.

Koliko se pri nas proda bohinjskega boljše vlečnega sira za polemendolskega. Nasprotno pa zgublja bohinjski sir na svojem slovesu, ker prihaja v zadnjem času premlad, nekako zelenkast na trg. Treba mu je torej, da še dozori. V ta namen pa je treba modernore urejene centralne zorilne kleti s pravilno temperaturo itd.

Toda to še ni vse. Treba je še drugega, namreč preskrbeti je treba kredit v ta namen, da se donosalcem mleka dajejo predujmi do tedaj, da sir pravilno dozori, kajti drugače ga je prisiljen marsikdo, pa tudi zadruga kot taka, prodati pod ceno.

Tretje vprašanje je, v kaki obliki se da to najlažje in najboljšo izvršiti. Mogoče je tu več potov. Najprikladnejša je oblika zadruge, ki ima pred drugimi mnogo prednosti. Zadruga so proste davkov, prometnega davka, v gotovih slučajih tudi poštnine in nekaterih taks. Dalje so deležne državnih podpor in cenovnih kreditov iz javnih sredstev. Mimogrede bodi omenjeno, da se sedanje sirarske družbe pravzaprav samo še tolerizirajo in da se bodo morale vse v smislu sedaj obstoječih novih zakonov preosnovati v zadruga.

Četrto vprašanje je, koliko bi bilo za vse to treba kapitala in kje bi se ta denar dobil? Za klet kot tako bi ne bilo treba mnogo denarja, ako bi se mogla v ta namen preurediti že kaka obstoječa stavba. Pri tem se pa lahko računa s tem, da bi bilo dobiti do 30% državne podpore v ta namen. Ostali dve tretjini bi se pač morale kriti z lastnim združenim kapitalom, naravnimi dajatvami in cenovnim kreditom pri ustanovitvi kmetijskega kredita, Hipotekarni banki itd.

Kočljivejša je vprašanje potrebne kredita za izplačilo predujmov. V radovljanskem okraju se izdelata na leto okroglo 75.000 kg sira, kar reprezentira pri današnjih cenah okroglo 2.500.000 Din. Zato bi bilo treba najmanj 1.000.000 Din kredita v ta namen. Tudi tega bi

se dalo izposlovati za nizke obresti, mogoče za 6%. In to je danes še vedno cenen kredit, ki bi pripomogel do vse drugačne prodajne cene.

Po teh izvajanjih se razvije živahna debata, v katero posežejo zlasti gg. Alfonz Mencinger iz Bistricice, Ivan Rozman iz Bitenj in Zupanec-Struž iz Srednjevasi. Mencinger povdarja veliko gospodarsko važnost takega združenja. Zupanec opozarja, da ne bi bilo mogoče doseči enotne cene za sir, ker sirarne ne izdelujejo vse enakovredno blago, ker pride pri tem tudi sposobnost sirarja v poštev. Rozman pa, da bi nekaterim sirarnam ne bilo treba oddajati sir v skupno porabno klet, ker že z dobro urejenimi razpolagajo.

Mencinger naglašja, da je vse to lahko izvedljivo, gre samo za to, da se čimprej izvede enotno postopanje, da se ne bo več dogajalo, da se bo prodajal sir druge in slabše provenijence za bohinjskega in bohinjski za polemendolskega in da ne bodo posamezni gospodarji, ki so momentano v denarnih stiskah, prisiljeni jemati sir iz kleti in z njim krošnjariti po naših industrijskih centrih in mestih ter ga prodajati za vsako ceno.

Treba je uvesti tudi zaščitenost in registrirano znamko za bohinjski sir, katero sme odtisnjevati samo zadruga na izdelke svojih članov in s tem bo že mnogo pridobljenega, ker sir brez te znamke ne bo prišel v promet kot bohinjski sir in naj se je v Bohinju samem izdelal. Za primero navaja postopanje švicarjev pri organizaciji oddaje mleka, organizacijo sladkornih kartelov, zadrugo proizvajalcev ledu v ljubljanski okolici itd.

Nato se je po obširni debati, ki so se je udeležili skoraj vsi delegati, z odobravanjem sklenilo soglasno:

1. Prepis zapisnika o današnjem sestanku naj se pomnoži in razpošlje vsem prizadetim sirarnam s pozivom, da še enkrat razpravljajo na podlagi v njem navedenih izvajanj o ustanovitvi zamišljene centralne organizacije in stavijo morebitne nasvete za sestavo pravil in poslovnika.

2. Danes za ustanovitev take organizacije se že izrazujoče sirarne je smatrati za člane bodoče zadruge. Njih predniki, oziroma za vsako po en pooblaščenec tvorijo pripravljalni odbor, ki naj čim prej izdela pravila in poslovnik.

3. Zvezo slovenskih zadrug v Ljubljani se naproša, da predloži v več izvodih vzorec vzornih pravil v obliki, da se morebitni dopolavitve lahko pregledno pripišejo ter vzorec za poslovnik.

4. Pripravljalni odbor naj po izvršenem delu skliče nemudoma ustanovni občni zbor zadruge. Zato se ga pooblašča in naproša, da si zagotovi od pristojnih mest primerne podpore in kredite.

Seme je vsejano na plodno njivo, zato lahko mirno pričakujemo obilnega sadu.

Bohinjecem čestitamo na lepem napredku, drugim pa priporočamo, da jih posnemajo.

* * *

Sadjarstva podružnica v Novem mestu priredi še tekom letošnje zime ciklus predavanj o sadjarstvu in vrtnarstvu in sicer v prostorih osnovne šole. Predavanja se bodo vršila po sledečem redu: 1. v četrtek dne 14. ob pol 6. zvečer predava g. inž. C. Jeglič »O cvetličarstvu«. 2. V nedeljo, dne 17. januarja po maši ob pol 10. predava g. kmet. svetnik B. Skalicky »o vzgoji trt na špalirju in pridelovanju namiznega grozdja«. 3. Na nedeljo, dne 24. januarja isto po maši, predava g. upravitelj Fr. Kafol »o vzgoji in obrezovanju prtiličnega drevja«. 4. V nedeljo, dne 31. januarja ob 10. predava g. str. učitelj Fr. Malasek »o gnojenju sadnega drevja«. 5. V četrtek, dne 4. februarja ob pol 6. zvečer, predava g. mag. pharm. J. Bergman »O cvetličarstvu«. 6. Na nedeljo, dne 7. februarja po maši ob 10. predava g. kmet. svetnik B. Skalicky »o zatiranju škodljivcev na sadnem drevju in trti in 7. v nedeljo, dne 21. februarja popoldne od 2. do 5. na Grmu demonstrira praktično g. Fr. Kafol »obrezovanje sadnega drevja in špalirjev«. Vabijo se vsi člani in članice, kakor tudi nečlani, da se predavanja polnoštevilno in redno udeležijo. — Tajnik.

Vinski semenj se vrši v Metliki v četrtek 28. januarja v prostorih »Nar. čitalnice«. Priredi ga Vinarstva zadruga. Razstavila se bodo prvovrstna stara in nova vina iz vseh goric metliškega okraja. Vsa vina bodo prejšnji dan strokovnjaško preizkušena in ocenjena.

Prvi letošnji živinski sejm v Ljubljani. Cene: voli prvovrstni za kilogram žive teže 9.50 do 10 Din, voli debeli 9 do 9.25, rejeni 8.25 do 8.75, mršavi 6.50 do 7. Krave pitane 7.50 do 8.25, debele 7 do 7.25, rejene 6.25 do 6.75. Telice debele 8.50 do 8.75, rejene 6.75 do 7.25. Teleta težja, debela 10 do 11, rejena 8.50 do 9.25, zaklana 13 do 14.50. Prašiči špeharji živi 14 do 15, peršutarji 11 do 12; zaklani domači 15.50 do 16, banaški špeharji 16.50 do 16.75. Kupčija je živahnejša, cene pri goveji živini so se zboljšale. Posebno so se popravile cene za debelo in pitano težjo živino, ki se izvažajo. Tudi cene teletom so poskočile. Mnogo so se kupovali lažji prašiči peršutarji.

Živinski sejm v Ptujju dne 5. t. m. Prignali so 176 volov, a prodali 58 po 7—9 Din. Od 287 krav je bilo prodanih 114 po 2.50—6.50 Din. Dve teleti prodani po 8—10 Din. 60 juncev prignanih, a 14 prodanih po 5—6.50 Din. Od 105 junic prodanih 20 po 5—8 Din. Od 14 bikov prodani 4 po 4.50—8 Din. Od 66 kobil in 53 konj prodanih 18 po 400—4000 Din. Od 13 žrebet prodani 3 po 250—600 Din.

Svinjski sejm v Ptujju 7. t. m.: Prigon 120 svinj, prodanih 55 po 10—13 Din.

Vrednost denarja. Za sto italijanskih lir dobiš 227 do 229 Din; za en avstrijski šiling se plača 8 dinarjev; za dolar dajejo 56.25 do 57 Din; nemška marka stane 13.25 do 13.50 Din; 100 čeških kron je 166 do 168 Din; franc. frank je 2.25 Din, švicarski 10.75—11 Din; angl. funt stane 275 Din.

Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana

[izdelujejo:]

tu bine, centrifugalne in b tne sesalke (Garwens sesalke), stroje za obdelavanje lesa kakor jarmenike, cirkularne žage, skobelne stroje itd., kompletne naprave za mizarske delavnice in razne specialne stroje, mlinke naprave, vinske stiskalnice, transmisije, zvonove, vodne in parne armature, ognjegasne brizgalnice.

Telefon 913

Edino najboljši šivalni stroji in kolesa so le Josip Petelinc-a Ljubljana

(blizu Prešernovega spomenika ob vodi)

znamke **Gritzner, Phönix in Adler** za rodbinsko, obrtno in industrijsko rabo.

Pouk v vezenju in krpanju brezplačen
Večletna garancija - Delavnica na razpolago

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani prodaja premog

iz slovenskih premogovnikov vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industr. podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča češko-slovaški in angleški koks za liva ne in domačo uporabo, kovaski premog, črni premog in biokete.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta šte. 15/II.

Največje vrtnarsko podjetje v Jugoslaviji

VRT Džamonja in drugovi, dr. z o. zav., Maribor

Največji izbor raznovrstnih plemenitih sadnih dreves (cepov) v najplemenitejših vrstah in vseh oblikah. Plemenite vinske trte na ameriških podlogah, kakor tudi cepe in podloge istih. Seme zelenjave, cvetja in gospodarskih rastlin. Cvetje v loncih in razno okrasno grmovje in drevje imamo celo leto. Zahtevajte cenike.

Za splošno kolarstvo

kakor trpežne vozove, vozičke, kočije in za vse v to stroko spadajoča dela se priporoča

Alojziji Židan kolar Dragomelj, p. Domžale Delo lično! Cene ugodne

Kroježi, šivilje in nešivilje! S 1. februarjem pričetek krojnih tečajev

Razpošiljanje in izdelovanje krojev po merah. Krojni pouk s pošto potom učnih risb.

Dipl. krajna šola, Stari trg št. 19/I., Ljubljana.

KUHARICO sprejme državna kmetijska šola na ORMU (Novo mesto). Ponudbe z navedbo zahtev v plači in dosedanjega zaposlenja sprejema ravnateljstvo šole.

TISKARNA MERKUR

TRGOV. - INDUSTRIJSKA D. D.

LJUBLJANA

Simon Gregorčičeva 13

TELEFON ŠTEV. 552

TISKA ČASOPISE, KNJIGE, POSETMICE, BROŠURE, LETAKE, CENIKE, TRG. TISKOVINE I. T. D.

Lastna knjigoveznica.

Najboljša in zato najcenejše kupite edino le pri

Josip Petelinc

pletenine, majce, voino, žepne robce, kravate, palice, nahrbtnike, spodnje blatce, otroško trikot perilo, kompletno potrebščine za čevljarje, krojače, sedlarje in šivilje

v Ljubljani ob vodi, blizu Prešernovega spomenika.

Na veliko in malo!

Združene opekarne d. d.

Ljubljana

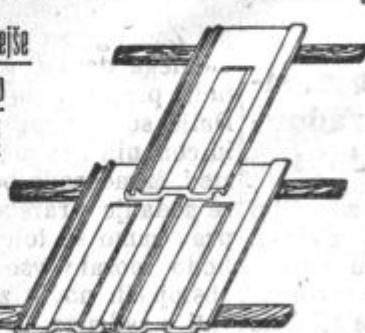
Miklošičeva cesta 13

preje

Vidic-Knez

tovarne na Viču in Brdu nudijo v poljubni množini - takoj dobavno - najboljše preiskušene modre strešnike z eno ali dvema zarezama kakor tudi bo rovecev (biber) in zidno opeko. - Na željo se pošlje takoj popis in ponudba! Stekieni strešnik vedno v zalogi.

Najcenejše
strešno
kritje!

Najboljši švi arski pletilni stroji na svetu

znamke **DUBIED**

za obrt in industrijo. - Edina tovarniška zaloga za Slovenijo.

Josip Petelinc

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika.

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

VLOGE NA KNJIŽICE IN TEKOČI RAČUN po najugodnejšem obrestlovanju. - KREDITI v tekočem računu. - ESKONT MENIC. - INKASO. Račun pošilne hranilnice št. 14257. - Brzjavke „KMETSKIDOM“.

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI

Tavčarjeva (Sodna) ulica 1, pritličje

POSJILA NA VKNJIŽBO, proti poročstvu, zastavi premičnin in vrednostnih papirjev. - ČEKOVNI PROMET. - NAKAZILA.

POSLOVNE URE: od 8-12¹/₂, dopoldne in od 3-4¹/₂, popoldne.